

A circular inset photograph shows a man with short dark hair and glasses, smiling at the camera. He is wearing a dark grey polo shirt with a blue stripe on the collar and a small logo on the chest. He is holding a handheld device. The background is a warehouse with metal shelving and industrial lighting.

***Gezamenlijk meer
bereiken op het gebied
van meedoen, ontwikkeling,
werk en gezondheid***

*Ketensamenwerking en labelloos
werken als vervolgstappen in de
verandering van Avres*

***Jaarplan Avres
2021***

Inhoud

Samenvatting	4
Leeswijzer	6
Inleiding	7
Hoofdstuk 1: Missie, visie, strategie	8
Hoofdstuk 2: Inzicht in doelgroepen en ontwikkelingen	11
2.1 Doelgroep werk en participatie	11
2.1.1. Bijstandsbestand	11
2.1.2. Mensen met een beperking	13
2.1.3. Jongeren zonder startkwalificatie en zonder uitkering	15
2.2 Doelgroep schulddienstverlening	15
2.3 Doelgroep minimaregelingen	16
Hoofdstuk 3: Ontwikkelingen	18
3.1 Wet inburgering	18
3.2 Van beschermd wonen naar beschermd thuis	18
3.3 Wetswijziging Participatiewet	19
3.4 Oplopende financiële tekorten	19
3.5 Arbeidsmarkt	20
3.6 Wet vereenvoudiging beslagvrije voet	20
3.7 Uitbreiding schulddienstverlening	20
Hoofdstuk 4: Van visie naar actie: opgaven voor Avres in 2021	21
4.1 Opgave 1: Doelgerichte gecoördineerde ketensamenwerking	21
4.2 Opgave 2: Aanpassen huidige dienstverlening	23
4.2.1 Meer werken conform uitgangspunten voor dienstverlening	23
4.2.2 Focus per functie in 2021	24
4.3 Opgave 3: ketendoelstelling “iedereen doet mee”	25
4.4 Opgave 4: ketendoelstelling “meer jongeren die tussen wal en schip vallen naar werk of school”	26
4.5 Opgave 5: ketendoelstelling “meer statushouders aan het werk”	26
4.6 Opgave 6: ketendoelstelling “complexe schuldenproblematiek verminderen”	27
4.7 Opgave 7: Lange termijn-visie op locaties en samenwerking met dagbesteding	28
4.8 Opgave 8: Passend werk voor alle inwoners met een arbeidsbeperking	29
4.9 Opgave 9: specifieke gebiedsgerichte inzet	29
4.10 Opgave 10: Een antwoord op een mogelijke economische crisis	29
Hoofdstuk 5: Relatie met de begroting	31
Bijlage 1: minima-regelingen	32
Bijlage 2: de dienstverlening van Avres: beschrijving van de professionals	34
Bijlage 3: beleidsplan schulddienstverlening 2021	36

Samenvatting

Avres wil invulling geven aan haar visie, waarin “mens centraal en ontwikkeling” het uitgangspunt is. Ze wil inspelen op de steeds complexere doelgroep en de wensen van de gemeenten, o.a. op het gebied van meedoen. Daarnaast wil Avres inspelen op ontwikkelingen, zoals de aanscherping van de Participatiewet en de Wet inburgering.

Daarom wordt in 2021 ingezet op:

- **Verbeteren van de ketensamenwerking in het sociale domein.** De samenwerking tussen organisaties is de afgelopen jaren al sterk verbeterd, maar voor 2021 wordt ingezet op verdergaande doelgerichte samenwerking, omdat dit een belangrijke randvoorwaarde is voor alle onderstaande ambities waaraan Avres een bijdrage wil leveren. Avres doet dit met name om meer mensen zoveel mogelijk in de directe leefomgeving, gecoördineerd op verschillende gebieden, dienstverlening en ondersteuning aan te kunnen bieden. Op deze wijze kan ook de kracht van de lokale samenwerking en partners zo goed mogelijk worden benut.
- **De gemeentelijke doelstelling “iedereen doet mee”.** Avres kan mensen oproepen, spreken, bewegen om de goede stappen te maken om het participatieniveau te verhogen en belemmeringen hanteerbaar te maken. Maar de zogeheten “hands-on” begeleiding hierbij, die sommige mensen uit de steeds complexere doelgroep nodig hebben, kan Avres niet bieden. Dit betekent dat Avres wel specialistische hulp kan bieden als het gaat om arbeidsvaardigheden, schulden en inkomensondersteuning, maar NIET op het vlak van geestelijke problemen, problemen met huisvesting of binnen het gezin. De beschikbaarheid van informele netwerken, praktische ondersteuning en dienstverlening zijn randvoorwaardelijk om mee te kunnen doen. “Iedereen doet mee” wordt hierdoor een echte ketendoelstelling. Een bijkomende voorwaarde daarbij is dat “iedereen in beeld” is. In de aangescherpte Participatiewet, die naar verwachting in 2021 van kracht wordt, zal dit ook verplicht gesteld worden.

Daarnaast is er nog veel winst te behalen als er een goede verbinding gemaakt wordt tussen participatie-, gezondheids- en beweegprojecten. Vaak worden die gebruikt/ingezet voor dezelfde doelgroep en is het effect groter als er meer afstemming plaatsvindt.

- **Meer statushouders aan het werk.** Circa 20% van het bestand is statushouder. Bij statushouders moeten in de regel meer belemmeringen opgelost worden om hen in staat te stellen maximaal te participeren: hoe werkt de maatschappij?; hoe functioneert het financiële stelsel?; Nederlands leren; vaardigheden en kennis opgedaan in het land van herkomst vertalen naar de Nederlandse arbeidsmarkt; en in sommige gevallen ook trauma-verwerking. Voor Avres is een grote rol weggelegd in de realisatie van de gemeentelijke ambitie om een groot deel van de huidige én nieuwe statushouders optimaal te begeleiden naar maximale participatie. Dit in een samenwerking waarbij alle ketenpartners niet alleen hun eigen taken uitvoeren, maar ook kijken naar wat er in zijn totaliteit voor een persoon gerealiseerd moet worden om dit doel te bereiken. Om deze ambitie te realiseren is het van essentieel belang dat gemeenten het proces van inburgering zo vormgeven dat alle partijen het aspect “werk” als elementair onderdeel van het “persoonlijke integratieplan” opnemen. Gemeenten die goed gecoördineerde ondersteuning bieden aan ketensamenwerking zijn succesvoller in het realiseren van hun ambities. Daarnaast moeten er voldoende financiële middelen komen vanuit het Rijk. Hierover is op dit moment nog onvoldoende duidelijkheid.
- **Alle mensen met een arbeidsbeperking in beeld en met passende ondersteuning.** Het gaat om twee doelgroepen:
 - I. De doelgroep die niet in een reguliere omgeving kan werken. De doelgroep met een arbeidsbeperking die al jarenlang in de sociale werkvoorziening werkt wordt steeds ouder en neemt

langzaam af. Om te zorgen dat deze mensen gezond oud worden, wordt ingezet op beweegprogramma's, leefstijltrainingen/coaching en voorbereiding op pensioen. Ook wordt steeds meer de samenwerking met dagbesteding gezocht. Door voorzieningen te delen is er meer variëteit te organiseren in het aanbod waardoor mensen makkelijker op een passende werkplek komen en zich kunnen ontwikkelen. Momenteel wordt onderzocht welke samenwerkingsconstructies gaan leiden tot kostenbesparing voor gemeenten op korte en langere termijn.

II. De doelgroep die in een reguliere omgeving kan werken. Voor mensen met een indicatie "baanafsprak" geldt nu dat alleen Pro/Vso jongeren en mensen die zichzelf melden actief worden ondersteund. In 2021 worden ook mensen met een indicatie benaderd die zich niet actief melden om ook hen ondersteuning te bieden bij het zoeken en behouden van een passende baan. We benaderen deze mensen om:

A. werkgevers te faciliteren invulling te geven aan de baanafsprak (= het aantal mensen met een beperking dat door werkgevers op een reguliere baan geplaatst moet worden zoals afgesproken in het sociaal akkoord van 2015.)

B. invulling te geven aan de wens van de gemeenten om meer mensen te plaatsen op een garantiebaan.

Wanneer deze doelgroep niet wordt benaderd, zal het potentieel van mensen dat op een garantiebaan geplaatst is afnemen, omdat mensen die nu onder de Wet sociale werkvoorziening vallen, steeds ouder worden en in de toekomst niet altijd het werk - dat zij nu op detachingsbasis bij werkgevers verrichten - kunnen behouden. Het aantal mensen dat op een garantiebaan werkt of geplaatst kan worden, neemt snel af als er alleen geput wordt uit de steeds ouder wordende groep SW medewerkers.

- **De complexe groep mensen die zich meldt voor schulddienstverlening adequaat ondersteunen op weg naar een oplossing of stabilisatie van hun schuldenproblematiek.** Er is al een groep met complexe of zeer complexe schuldproblematiek. In de nieuwe Wet inburgering wordt van gemeenten

verwacht dat zij deze groep meer gaan ontzorgen. Daarnaast heeft wetswijziging "Van beschermd wonen naar beschermd thuis" tot gevolg/brengt met zich mee, dat inwoners die voorheen alleen de beschikking hadden over leefgeld nu de beschikking krijgen over hun volledige uitkering. Ook hier liggen schulden op de loer. Avres is voornemens om in 2021 haar financiële dienstverlening uit te breiden met "budgetbeheer light". Dit wordt ontwikkeld/aangeboden voor de doelgroep die nu nog geen schulden heeft maar wel een risico hierop loopt. Daarnaast ontwikkelt zij budgettrainingen specifiek voor licht verstandelijk beperkten en wordt ingezet op het voorkomen van schulden. Het voorkomen van schulden is ook een ketendoelstelling. Schulddienstverlening, budgetbeheer en budgettrainingen vanuit Avres is het meest effectief als dit samengaat met praktische ondersteuning in de nabije omgeving, zoals het ordenen van administratie en praktische hulp op dit gebied in het dagelijks leven. De aanpak van schulden of het verbeteren/ondersteunen van iemands financiële zelfredzaamheid, is onderdeel van een totale aanpak om mensen weer op de rit te krijgen. Deze aanpak moet het beroep op bewindvoering verminderen, zodat de kosten voor de gemeenten hiervoor niet verder oplopen.

Deze ambities moeten gerealiseerd worden tegen een achtergrond van afnemende financiële middelen. Daarom is het belangrijk dat gekeken wordt naar nieuwe creatieve vormen van financiering voor ondersteuning van mensen die hier niet zonder kunnen om volwaardig te participeren.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 (missie /visie), hoofdstuk 2 (nadere beschouwing van de doelgroep) en hoofdstuk 3 (ontwikkelingen) gaan in op de achtergronden van de “opgaven” die Avres in 2021 heeft. In hoofdstuk 4 worden deze opgaven beschreven. Bent u minder geïnteresseerd in achtergronden, maar meer in wat Avres gaat doen in 2021, dan kunt u zich beperken tot dit laatste hoofdstuk.

Inleiding

Avres is een organisatie in beweging. Net als het hele sociale domein. De afgelopen jaren is er een aantal veranderingen doorgevoerd, zoals het werken in lokale teams en de verhuizing van Avelingen-West naar kleinschalige locaties. Maar er moet worden doorontwikkeld om in te spelen op uitdagingen. Er zijn drie soorten uitdagingen waarop Avres inspeelt. Uitdagingen die gecreëerd worden door:

- Werken overeenkomstig de visie van Avres (hoofdstuk 1)
- Een veranderende doelgroep (hoofdstuk 2)
- Ontwikkelingen die op ons af komen (hoofdstuk 3)

Hoofdstuk 1 tot en met 3 vormen het kader. Op hoofdlijnen komt hier het volgende beeld uit: vanuit de missie kijken we naar de mens als geheel. De doelgroep wordt steeds complexer; er is vaak sprake van meervoudige problematiek en beperkte zelfredzaamheid. Vanuit de visie-documenten van de gemeenten ligt er een forse opgave als het gaat om de realisatie van de ambitie om iedereen binnen de samenleving volwaardig mee te laten doen. Ontwikkelingen, zoals de Wet inburgering en de aanpassingen van de Participatiewet, die naar verwachting in 2021 van kracht worden, vragen om een nog intensievere begeleiding van inwoners. Er ligt een grote uitdaging om hier op een goede manier op in te spelen.

Aan de beschrijving van het kader wordt relatief veel aandacht besteed: Het is namelijk belangrijk dat Avres en de gemeenten een gezamenlijk beeld hebben van de uitdagingen en de opgaven voor Avres in 2021. Deze opgaven worden beschreven in hoofdstuk 4:

- Opgave 1: doelgerichte gecoördineerde ketensamenwerking
- Opgave 2: aanpassen huidige dienstverlening
- Opgave 3: ketendoelstelling “iedereen doet mee”
- Opgave 4: ketendoelstelling “meer jongeren die tussen wal en schip vallen naar werk of school”
- Opgave 5: ketendoelstelling “meer statushouders aan het werk”
- Opgave 6: ketendoelstelling “complexe schuldenproblematiek verminderen”
- Opgave 7: lange termijn visie op locaties en samenwerking met dagbesteding
- Opgave 8: passend werk voor alle inwoners met een arbeidsbeperking
- Opgave 9: specifieke gebiedsgerichte inzet
- Opgave 10: een antwoord op een toekomstige crisis

Omdat verdergaande ketensamenwerking in het sociaal domein één van de belangrijkste opgaven is, is dit jaarplan door middel van intensieve samenwerking tussen de gemeenten en Avres tot stand gekomen. Het is een grote stap richting een jaarplan van de gemeenten waar Avres integraal onderdeel van uitmaakt.

Hoofdstuk 1

Missie, visie, strategie

In dit hoofdstuk worden de missie, de visie en de strategie van Avres benoemd. Omdat er voor Avres een rol is weggelegd in de concretisering van de visie die de drie gemeenten hebben ontwikkeld op het sociaal domein, worden die kort uiteengezet. De uitdagingen om te gaan werken overeenkomstig de missie/visie zijn kort samengevat:

- Meer mensgericht werken;
- Een grotere bijdrage leveren aan de ontwikkeling van mensen;
- Effectiever lokaal werken;
- Labelloos werken: meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt / beperking krijgen ongeacht hun financiële regeling (UWV, dagbesteding, Avres) dezelfde ontwikkelmogelijkheden;
- Meer mensen met een arbeidsbeperking - ook als deze ernstig is - werken in een werkomgeving die wordt aangestuurd door een ondernemer (de ondernemer onderneemt);
- Meer mensen worden geplaatst op een garantiebaan;
- Meer mensen doen mee en leven in goede gezondheid;

Missie

Ieder mens is van waarde en krijgt de ondersteuning gericht op die economische en sociale ontwikkeling, die nodig is om een kwalitatief goed en zelfstandig leven te leiden. Avres wil in samenwerking met andere organisaties mensen die (tijdelijk) afhankelijk zijn van de overheid, ondersteunen bij het voortdurend verbeteren van hun maatschappelijk perspectief. Daarbij spelen de mensen zelf een belangrijke rol. Zij hebben de verantwoordelijkheid om de mogelijkheden die er zijn voor het verbeteren van hun situatie te benutten. Hulp voor mensen die financieel afhankelijk zijn van de overheid is niet vrijblijvend.

Visie

Om onze missie te realiseren, handelt Avres vanuit een visie die bestaat uit drie uitgangspunten:

- De mens centraal: Avres wil mensen leren kennen zoals ze zijn, om hen optimaal te begeleiden.

Avres is oprecht geïnteresseerd en betrokken, zet de mens centraal en niet de systeemwereld van regels en procedures. Het uitvoeren van de wet of de optimalisatie van financiën zijn hiermee randvoorwaarden in plaats van doelstellingen op zich.

- Ontwikkeling: Avres kiest niet automatisch voor de kortste weg naar werk, maar voor een duurzaam stabiel arbeidsmarktperspectief voor een inwoner. Of - als dat niet mogelijk is - een passend participatieniveau.
- Samen: Veel mensen die bij Avres bekend zijn, ontvangen ook de ondersteuning van andere organisaties binnen het sociaal domein. Als partners binnen het sociale domein met elkaar samenwerken, elkaar ontmoeten en van elkaar weten wat ze doen, is de eerste stap richting klant- en resultaatgerichte samenwerking gezet. Samenwerking is geen doel op zich, maar een middel om beter en efficiënter te werken.

Strategie

Avres hanteert drie pijlers om concreet invulling te geven aan de visie:

Lokaal werken: Mensen ontwikkelen zich het beste in hun eigen omgeving. Daar kunnen ze een netwerk opbouwen, wederkerige relaties aangaan en onderdeel worden van de samenleving. Avres professionals werken binnen Avres in gebiedsgebonden teams van collega's, die zich bezighouden met arbeidstoeleiding, schulddienstverlening en inkomensverstrekking om dit proces te faciliteren en te stimuleren dat mensen zich maximaal ontwikkelen. Vanuit de teams wordt de verbinding met externe partners gelegd.

Labelloos en proactief werken: Avres denkt niet in wettelijke categorieën/labels, zoals SW-medewerkers, inwoners met een bijstandsuitkering of de doelgroep baanafpraak. Zij werkt mensgericht en biedt de dienstverlening die mensen nodig hebben op basis van hun persoonlijke profiel. Avres is er niet alleen voor

mensen die op basis van wettelijke regelingen een bepaalde aanspraak maken op onze dienstverlening en zich bij Avres melden. Mensen die baat hebben bij onze dienstverlening en waarvan Avres weet dat zij de weg zelf niet vinden, zoeken we actief op. Dit geldt bijvoorbeeld voor jongeren tot 27 jaar die tussen wal en schip dreigen te vallen, maar ook voor mensen met GGZ-problematiek en voor deelnemers aan lokale participatieprojecten.

De ondernemer onderneemt: Werken doe je bij een bedrijf. Avres wil niet (meer) verantwoordelijk zijn voor de productieprocessen van ondernemers. De kerntaak van Avres is het ontwikkelen en begeleiden van mensen.

Aansluiten bij visie gemeenten

Zowel de gemeenten Gorinchem, Vijfheerenlanden en Molenlanden hebben of zijn een visie aan het ontwikkelen op het sociaal domein. Vervolgstep is dat de uitvoering van taken door Avres zoveel mogelijk in lijn is met de wensen van de gemeente en in aanvulling op de voorzieningen en sociale infrastructuur, binnen de context van de wettelijke opgave. Om het beeld wat er van Avres gevraagd en verlangd wordt zo helder mogelijk te krijgen volgt hier een korte samenvatting van de visies per gemeente.

Vijfheerenlanden

In de missie en visie van Vijfheerenlanden staan vitaliteit, meedoen en ontwikkeling centraal. Het doel is: iedereen passende ontwikkelmogelijkheden en bijdragen naar vermogen aan de samenleving in Vijfheerenlanden. Een leven lang leren is ook een doel: er is een doorgaande leerlijn voor iedereen, waardoor inwoners blijven deelnemen aan de samenleving. Belangrijke uitgangspunten zijn dichtbij organiseren, vraaggericht en preventief werken, evenals samenwerken, samen leren en proberen. Concrete aspecten die Avres in 2021 naar aanleiding hiervan gaat oppakken zijn:

- Extra garantiebanen bij overheidsorganisaties in VHL realiseren;
- Een bijdrage leveren aan het plan van aanpak armoede en schulden (doorontwikkeling n.a.v. het congres armoede en schulden);

- Een bijdrage leveren aan doorontwikkeling van samenwerking binnen Sociaal Lokaal;
- Inwoners stimuleren voor het project “maatschappelijke diensttijd”.

Molenlanden

Molenlanden

In Molenlanden staat deelname aan de maatschappij centraal. Inzet op preventie en laagdrempelige toegang om problemen zo vroeg mogelijk te signaleren zijn een belangrijk uitgangspunt, evenals effectgericht en vraaggericht werken. De zorg en ondersteuning aan de inwoners wordt zo dichtbij mogelijk geboden: minder eenzaamheid en armoede.

Gezamenlijke uitdaging met Avres is om – ondanks de uitgestrektheid van het gebied – ondersteuning en voorzieningen zo toegankelijk mogelijk te houden. Specifieke inspanning van Avres wordt gevraagd bij het doorontwikkelen van het project “Jij bent in beeld” en de samenwerking met de Huizen van de Waard en de dorpskamers.

De aspecten die Avres in 2021 voor de gemeente Molenlanden specifiek gaat oppakken zijn:

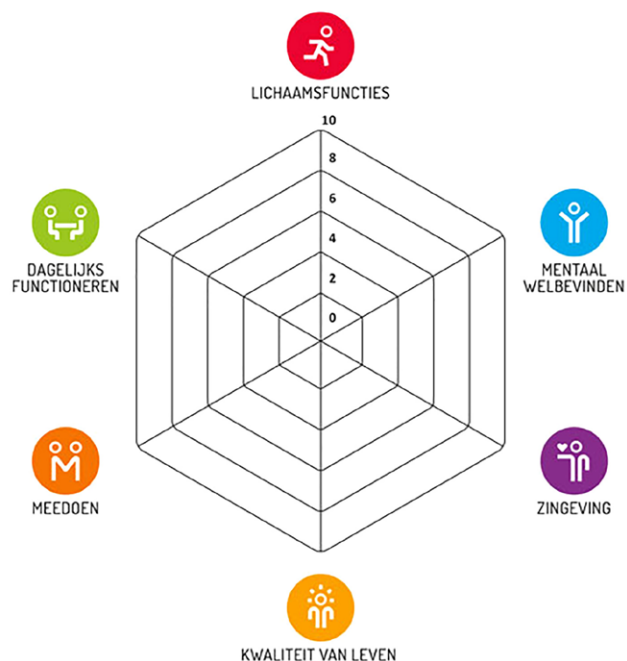
- Met betrekking tot het project “Jij bent in Beeld”:
 - Het aanleveren van inwoners met grote afstand tot de arbeidsmarkt en hen op een ontwikkelingstraject in dit project plaatsen;
 - Mensen in het traject “Jij bent in beeld” (JBIB) hebben topprioriteit in de caseload van de Avres professional. Als tijdens een dergelijk traject blijkt dat mensen op werk geplaatst kunnen worden doet de jobcoach/accountmanager er alles aan om dit ook te realiseren.
- Met betrekking tot schulddienstverlening:
 - Het onderzoeken van de mogelijkheden voor de inzet van een informatieportaal voor de inwoners als preventief instrument;
- Met betrekking tot het project “De Rijdende Ruimte”: het initiatief “Rijdende Ruimte” faciliteren, ondersteunen en inzetten ten behoeve van de dienstverlening vanuit Avres.
- Met betrekking tot het vergroten van de basisvaardigheden van statushouders: uitbreiding van de deelname van statushouders aan het project “Taalpact”.

Gorinchem

Basis van de visie van Gorinchem is het model positieve gezondheid met de volgende aspecten:

Iedereen kan meedoen is een van de 4 hoofddoelstellingen in de visie van Gorinchem, naast doelstellingen gericht op gezondheid en zorg. Doelstellingen voor de gemeente Gorinchem, waarin Avres een rol in gaat spelen, zijn:

- Meer werkzoekenden (en schoolgaande jongeren) zijn toegerust op de gewenste eisen, competenties en vaardigheden vanuit werkgevers.
- Bredere intake van werkzoekenden bij uitval op de arbeidsmarkt en bij de aanvraag van een uitkering: wat heeft deze inwoner nodig om weer zo snel mogelijk op de arbeidsmarkt aan de slag te gaan? Wat speelt er nog meer? En wat is de meest passende ondersteuning?
- Meer mensen met een uitkering komen hoger op de participatieladder door het verrichten van vrijwilligerswerk. De gemeente zorgt er voor dat vrijwilligers op de plek zelf worden ondersteund, zodat ze kunnen participeren en zich kunnen ontwikkelen. Avres houdt de regie op het ontwikkeltraject.
- Meer inwoners met een arbeidsbeperking gaan aan het werk bij reguliere werkgevers, waaronder bij de gemeente zelf. Ook het bedrijfsleven wordt gestimuleerd meer te doen op het gebied van de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De gemeente heeft hierin een faciliterende rol.

Bron: Institute for Positive Health

Hoofdstuk 2

Inzicht in doelgroepen en ontwikkelingen

Om de organisatie te richten is het van belang dat de organisatie overeenkomstig de missie, de visie en de uitgangspunten werkt. Deze aspecten zijn in het vorige hoofdstuk besproken. Daarnaast is het belangrijk dat de dienstverlening/ondersteuning van Avres optimaal aansluit bij de behoeften en wensen van de doelgroep.

In dit hoofdstuk wordt de doelgroep nader beschreven. Op basis van het takenpakket van Avres zijn er drie doelgroepen:

1. Doelgroep voor werk en participatie
2. Doelgroep voor schulddienstverlening
3. Doelgroep inkomensondersteuning

Uitdagingen waarop moet worden ingespeeld als het gaat om de veranderende doelgroep zijn:

- een complexer bijstandsbestand;
- de groep statushouders met meerdere arbeidsbelemmeringen;
- een vergrijzend SW-bestand;
- de groeiende groep mensen met een indicatie nieuw-beschut;
- een groep mensen met een indicatie baanafpraak die nu nog geen begeleiding heeft;
- jongeren zonder startkwalificatie en inkomsten die langer dan een jaar van school zijn;
- een steeds complexere groep mensen die zich meldt voor schulddienstverlening.

De uitdagingen stellen Avres voor een opgave om hier adequaat op in te spelen. Hoe zij inhoud geeft aan deze opgave wordt beschreven in hoofdstuk 4.

2.1 Doelgroep werk en participatie

Avres werkt labelloos. Dat betekent dat zij in haar ondersteuning en dienstverlening geen rekening houdt met het feit tot welke wettelijke regeling de inwoner behoort: hun talenten zijn het uitgangspunt.

Bij het beschrijven van de doelgroepen is het echter wel handig om de wettelijke categorieën aan te houden.

De volgende categorieën worden hieronder nader omschreven:

1. Bijstandsbestand
2. Mensen met een beperking
3. Jongeren zonder startkwalificatie en zonder uitkering
4. Doelgroep schulddienstverlening
5. Doelgroep bijzondere bijstand

2.1.1. Bijstandsbestand

Indien het bijstandsbestand nader wordt beoordeeld, zien we twee belangrijke trends: de omvang van het bestand neemt af en het aandeel van inwoners met een complexe problematiek wordt groter. Ongeveer 20% van het bestand is statushouder.

Aantal bijstandsgerechtigden per 1 januari 2020		
Gemeente	Uitkeringen januari 2020 (=excl. partners)	Percentage
Gorinchem	816	45%
Molenlanden	299	17%
Vijfheerenlanden (incl. Vianen) ¹⁾	695	38%
Totaal	1810	100%

Opbouw bijstand bestand

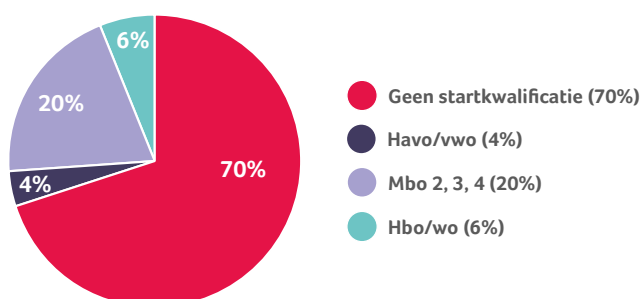
Met 37,2 mensen in de bijstand per 1000 inwoners, zit Gorinchem net onder het landelijk gemiddelde van 38,2. Molenlanden zit met 11,9 fors lager. Dit geldt ook voor Vijfheerenlanden met 22,1 per 1000 inwoners. (bron: waarstaategemeente.nl)

¹⁾ De voormalige gemeente Vianen maakt per 1 januari 2020 deel uit van de gemeenschappelijke regeling Avres.

Complexer

Het beeld dat Avres in de uitvoering ziet, is dat zowel inwoners die een uitkering aanvragen, als inwoners die (langdurig) in de bijstand zitten vaak meerdere problemen hebben op verschillende leefgebieden.

Er zijn in het huidige bestand nog weinig mensen met een korte afstand tot de arbeidsmarkt; die zijn inmiddels aan het werk. Een andere oorzaak van de grote afstand tot de arbeidsmarkt van een groot deel van de huidige doelgroep is een laag opleidingsniveau. In onderstaande diagram is het opleidingsniveau van het huidige uitkeringsbestand weergegeven:

De oorzaak voor het gebrek aan aansluiting met de arbeidsmarkt ligt vaak dieper dan alleen het opleidingsniveau. Vaak is er ook een vertekend beeld over het werk dat zij willen/kunnen verrichten of een gebrek aan basis- en/of werknemersvaardigheden. Voor deze doelgroep is dan ook vaak meer nodig dan alleen een sollicitatietraining, inzicht in vacatures of scholing.

De meest kwetsbare groepen zullen – gedreven door acute problemen/belemmeringen – (bovendien) vaak niet de juiste beslissingen nemen en weinig ontvankelijk zijn voor scholing, training of coaching. Het gaat om verschillende typen belemmeringen of een combinatie daarvan:

- Fysieke belemmeringen;
- Psychische belemmeringen;
- Cognitieve beperkingen;
- Lichamelijke beperkingen;
- Gebrek aan basisvaardigheden, bijvoorbeeld op het gebied van taal of sociale omgang;
- Belemmeringen op het gebied van gezondheid, veroorzaakt door: slechte eetgewoonten, roken, gebrek aan beweging en een ongezondere leefomgeving;

- Sociale problemen, bijvoorbeeld in de thuissituatie²⁾;
- Langdurige stress.

Deze problematiek brengt met zich mee dat:

- Mensen vaak langdurig in de uitkering zitten. Meer dan 800 mensen van de circa 1600 inwoners zitten langer dan vijf jaar in een uitkeringssituatie.
- Vanwege de meervoudige achterliggende problematiek is er een groot aantal professionals werkzaam in verschillende leefgebieden binnen het sociale domein betrokken bij de ondersteuning, variërend van gezondheidszorg tot arbeidstoeleiding. De acties in het ene leefgebied hebben invloed op het andere. Een betere gezondheid leidt bijvoorbeeld tot meer kans om aan het werk te komen. En omgekeerd: werk leidt in veel gevallen tot een betere gezondheid.

Statushouders

Een specifieke doelgroep binnen het bestand zijn statushouders. Zij hebben een eigen combinatie van verschillende belemmeringen die bovenop de reguliere dienstverlening extra inzet rechtvaardigen, zoals ondersteuning bij taal en integratie. In totaal is 19% van het totale bestand statushouder. Dit varieert per gemeente:

Gemeente	Percentage
Gorinchem	15,44%
Molenlanden	22,99%
Vijfheerenlanden	18,30%
Totaal vluchtelingen met status	18,91%

²⁾ Ministerie van sociale zaken / SCP e.a., Perspectief op de onderkant van de arbeidsmarkt, december 2016: 114

Als de uitkeringsduur van deze doelgroep nader wordt beschouwd, is zichtbaar dat de meeste statushouders tussen de 3 en 5 jaar in een uitkeringssituatie zitten.

Periode duur	12-2019
< 1 kwartaal	6
tussen 1 en 2 kwartalen	12
tussen 2 en 3 kwartalen	21
tussen 3 en 4 kwartalen	9
tussen 1 en 2 jaar	58
tussen 2 en 3 jaar	46
tussen 3 en 5 jaar	158
tussen 5 en 10 jaar	30
vanaf 10 jaar en meer	4
Totaal	344

We zien binnen de statushouders veel mensen met talenten, maar ook veel mensen met medische en psychische klachten.

2.1.2. Mensen met een beperking

Sinds de invoering van de Participatiewet in 2015 zijn er meerdere categorieën inwoners met een arbeidsbeperking te onderscheiden. Hieronder worden de belangrijkste ontwikkelingen in deze verschillende categorieën geschetst.

Mensen met een SW-dienstverband

Uit de drie gemeenten die deelnemen aan Avres werken 481 inwoners met een arbeidscontract op basis van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW). De verdeling is als volgt:

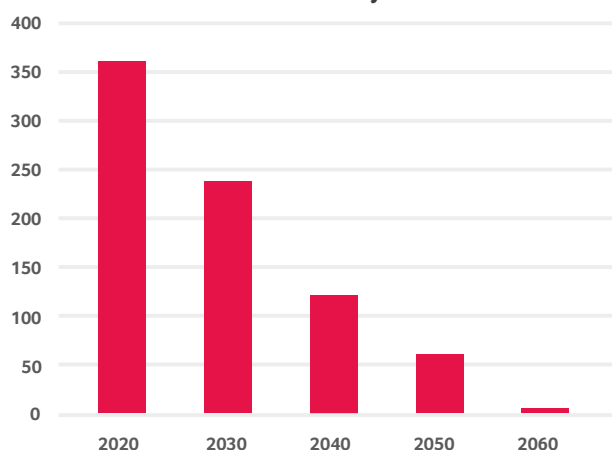
	31-12-2019
Beschut	202 (43%)
Detachering	97 (21%)
Werken op locatie	84 (18%)
Zakelijke dienstverlening	84 (18%)
Totaal	467

Onder SW beschut vallen de mensen die werken op de eigen locaties van Avres – kwekerij de Landsinghof, de Lingeloods en Sociaal Lokaal Leerdam – en de plaatsingen binnen de infrastructuur van Syndion. Ook de kringloopwinkel Avres –’t Goed BV zal, nadat de verbouwing van het pand aan de Spijksedijk in Gorinchem gereed is, na de zomervakantie een eigen locatie van Avres worden waar mensen kunnen werken. Onder het werken op locatie worden onder andere verstaan: de werkzaamheden bij Tremco Illbruck en bij Attema aan de Schelluinsestraat in Gorinchem. Verder zijn mensen individueel gedetacheerd of werken ze in de zakelijke dienstverlening; Dit laatste zijn bijvoorbeeld activiteiten in de groenvoorziening en schoonmaak die Avres in eigen beheer uitvoert, waarbij de medewerkers (met een leidinggevende van Avres) op externe locaties werken.

De groep inwoners met een SW-dienstverband neemt af, zoals in onderstaande grafiek te zien is. Door de invoering van de Participatiewet in 2015 stromen er geen nieuwe mensen meer in deze voorziening in. Deze afname van de omvang van de doelgroep verloopt geleidelijk. 61% van de huidige SW medewerkers werkt op dit moment beschut / op locatie. 39% van deze doelgroep werkt via individuele of groepsdetachering bij externe werkgevers. Door de stijging van de (gemiddelde) leeftijd van de doelgroep en een toename van hun belemmeringen zal het aantal SW-medewerkers dat op een externe werkplek kan werken, afnemen. Het aantal SW-medewerkers dat de komende jaren intern werkzaam zal zijn op een van de locaties van Avres, zal hierdoor verhoudingsgewijs ook stijgen.

FTE SW einde jaar

Inwoners met een dienstverband nieuw beschut

Voor de inwoners met een gering arbeidsvermogen die zijn aangewezen op werken in een beschutte werkomgeving is sinds de invoering van de Participatiewet in 2015 een nieuwe voorziening in het leven geroepen: "Nieuw Beschut". Tot deze doelgroep behoren inwoners die meer begeleiding nodig hebben dan een werkgever met ondersteuning van een jobcoach kan bieden. Zij zijn in staat om meervoudige (repeterende) handelingen uit te voeren, waarbij slechts geringe werkplek-aanpassingen noodzakelijk zijn. Overigens is de wettelijke term "Nieuw Beschut" enigszins misleidend, omdat deze term suggereert dat mensen alleen op interne prikkelarme locaties kunnen functioneren. Van belang is evenwel dat de juiste intensieve begeleiding op de juiste plek plaatsvindt. Avres tracht ook aan de inwoners uit deze doelgroep maatwerk te bieden en plaatst hen waar mogelijk. De omvang van deze doelgroep zal in de toekomst door de wettelijke uitbreiding van de beschikbare plaatsen (verder) toenemen.

Het beeld tot nu toe is dat in Gorinchem en Vijfheerenlanden er minder aanvragen zijn dan verwacht werd op basis van de richtlijnen van het Rijk. In Molenlanden zijn er juist meer mensen een indicatie nieuw beschut dan op basis van de Rijksaantallen te verwachten was, met als gevolg een wachtlijst.

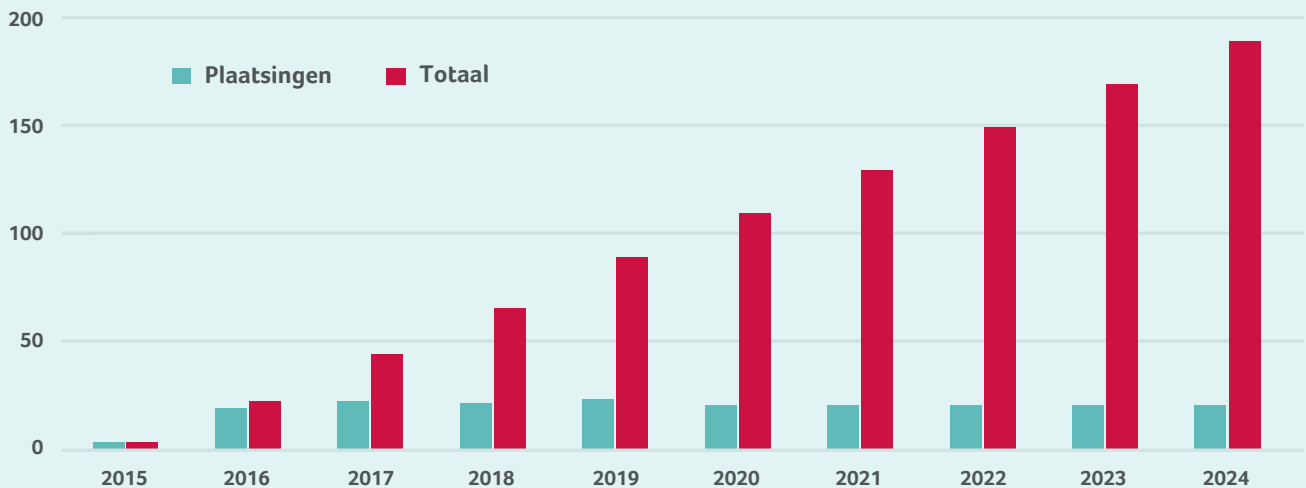
Mensen met een indicatie garantiebaan (baanafspraken)

Inwoners met een indicatie garantiebaan zijn ook inwoners met een arbeidsbeperking. Echter, zij kunnen op een reguliere werkplek werken, met (over het algemeen) slechts ondersteuning door een jobcoach.

Sinds de invoering van de Participatiewet in 2015 hebben 366 inwoners uit de regio een indicatie voor een garantiebaan ontvangen. Binnen de doelgroep indicatie garantiebanen zijn drie nadere categorieën te onderscheiden:

1. Inwoners met een indicatie garantiebaan die bijstand ontvangen. Deze categorie omvat 97 inwoners. Daarvan werken er 17 met behoud van uitkering in een traject op weg naar een baan. Daarnaast staan 70 inwoners onder begeleiding van een participatiecoach om te werken aan het hanteerbaar maken van hun belemmeringen.
2. 98 Inwoners met een indicatie garantiebaan, die betaald werk hebben en worden begeleid door Avres. Het gaat hier om zelfmelders en leerlingen van Pro/Vso scholen. Voor Pro/Vso-leerlingen zijn vanaf 2015 tot en met 2019 75 plaatsingen gerealiseerd. Het gaat daarbij om 61 unieke personen; een aantal jongeren is 2 of 3 keer geplaatst, bijvoorbeeld na afloop van een (eerder) tijdelijk contract. Van de 61 jongeren die zijn bemiddeld richting werk, ontvangen er nu nog 56 actieve ondersteuning vanuit Avres. Dit betekent een succesvolle plaatsing richting werk van ruim 90%. De 5 jongeren die Avres niet meer begeleidt, zijn zelfstandig gaan werken, verhuisd naar buiten de regio, in een hulpverleningstraject terecht gekomen of richting arbeidsmatige dagbesteding gegaan. Overigens is het aantal plaatsingen op de duurdere WMO-voorziening arbeidsmatige dagbesteding aanzienlijk afgenomen ten opzichte van de situatie van voor 2015, toen jongeren uit deze doelgroep nog werden geïndiceerd voor een Wajong-uitkering. De categorie Pro/Vso leerlingen blijft de komende jaren groeien. De verwachte instroom van deze doelgroep voor een indicatie baanafspraken is gemiddeld 20 per jaar. In dit getal is nog geen rekening gehouden met de uitbreiding van de dienstverlening voor de voormalige gemeente Vianen.
3. 171 Inwoners met een indicatie garantiebaan waar Avres geen zicht op heeft, omdat deze zich niet gemeld hebben of niet meer tot de doelgroep behoren. De oorzaak dat Avres geen zicht heeft op deze doelgroep kan divers zijn. Inwoners met een indicatie wensen bijvoorbeeld hun indicatie uiteindelijk toch niet te verzilveren of zijn door huwelijk of samenwoning niet (meer) afhankelijk van een garantiebaan.

Plaatsing vso/pro-doelgroep in de baanafspraken

De groep Pro/Vso leerlingen blijft groeien. De verwachte groei van deze doelgroep in de baanafspraken is gemiddeld 20 per jaar. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de dienstverlening aan Vianen. Dit is weergegeven in bovenstaande grafiek.

2.1.3. Jongeren zonder startkwalificatie en zonder uitkering

Veruit de meeste jongeren slagen er in op eigen kracht, al dan niet met steun van hun omgeving, hun talenten te benutten en een plek in de maatschappij te vinden. Er zijn echter ook jongeren tussen de 18 en 27 jaar die niet naar school gaan of werken. Een deel van die jongeren is kwetsbaar. Vaak hebben zij meerdere problemen tegelijk: fysieke of mentale problemen, schulden, problematische thuissituatie, etc.. Voor hen is het afronden van een opleiding of het op eigen benen staan extra lastig. We weten dat er in de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden jongeren zijn zonder startkwalificaties en zonder inkomsten, die langer dan een jaar van school zijn. Dit aantal - uitgesplitst per gemeente - is weergegeven in onderstaande tabel.

Jongeren 18-27 zonder startkwalificatie en langer dan een jaar van school		
	18-23	23-27
Gorinchem	208	86
Molenlanden	182	55
Vijfheerenlanden (inclusief Vianen)	123	82

2.2 Doelgroep schulddienstverlening

De doelgroep van schulddienstverlening is heel divers. Schulden komen in alle gradaties in alle lagen van de bevolking voor. De volgende tabel helpt om de diversiteit in kaart te brengen. De trends zijn gebaseerd op de ervaringen van Avres in de afgelopen vier jaar:

Problematiek / financiële hulpvraag	Eenvoudig	Complex	Zeer complex
Enkelvoudig	Neemt af (1)	Neemt toe (2)	Neemt toe (3)
Meervoudig	Nihil (4)	Neemt toe (5)	Neemt toe (6)

In bovenstaande tabel is aangegeven dat er twee dimensies zijn waarop de klanten van schuldhulpverlening kunnen worden ingedeeld. De eerste dimensie is problematiek (= enkelvoudig of meervoudig) en de tweede dimensie is de financiële hulpvraag (= eenvoudig, complex of zeer complex).

Enkelvoudige problematiek betekent in dit geval dat er alleen sprake is van financiële problemen. Meervoudig betekent dat er sprake is van meerdere problemen. Denk daarbij aan het niet beschikken over vaardigheden met betrekking tot algemene dagelijkse levensverrichtingen (adl), waardoor administratie bijhouden ingewikkeld is. Of gedragsproblematiek, waarbij de discipline die hoort bij een schulddienstverleningstraject, moeilijk is op te brengen.

De financiële hulpvraag kan eenvoudig, complex of zeer complex zijn. Eenvoudige vragen kunnen bijvoorbeeld met een budget-adviesgesprek of verwijzing naar een thuisadministratie-organisatie worden opgelost. Complex betekent meerdere schuldeisers en een groot totaalbedrag. Zeer complexe schulden zijn bijvoorbeeld schulden van failliete ondernemers.

De trend is dat het aantal eenvoudige vragen door mensen met enkelvoudige problematiek afneemt (1). Enkelvoudige vragen door mensen met meervoudige problematiek komt bijna niet voor (4). Een belangrijke reden daarvoor is dat deze worden opgepakt door de thuisadministratie organisaties die in elke gemeente actief zijn. Wat toeneemt zijn de complexe vraagstukken. Daar zijn de schuldhulpverleners van Avres zeer goed voor uitgerust. Hoge schulden met meerdere schuldeisers is complexe problematiek die zij

met het voor hen beschikbare instrumentarium goed kunnen oppakken. In dergelijke trajecten wordt ook veel van de klant zelf gevraagd. Wanneer er sprake is van een complexe hulpvraag in combinatie met meervoudige problematiek (5), dan zijn er ook andere hulpverleners nodig om te zorgen voor een goed verloop van het proces.

2.3 Doelgroep minimaregelingen

De doelgroep waar Avres haar dienstverlening in zijn algemeenheid op richt, kan niet worden losgezien van inkomensondersteunende regelingen waar veelal een beroep op wordt gedaan, naast een uitkering periodieke bijstand voor levensonderhoud op grond van de Participatiewet. Daarom worden hieronder de minima-regelingen kort benoemd. Deze zijn uitgewerkt in bijlage 1.

Het gaat om de volgende aantallen:

Minimaregelingen door Avres				
Omschrijving	Gorinchem Aantal	Molenlanden Aantal	Vijfheerenlanden Aantal	Totaal Avres Aantal
1 Collectieve zorgverzekering	945	290	636	1.871 Personen
2 Regeling voor mensen met chronische ziekte of beperking	1.110	323	661	2.094 Personen
3 Individuele inkomens toeslag	641	187	525	1.353 Huishoudens
4 Sport, cultuur en onderwijs: RDF volwassenen	1.188	418	782	2.388 Personen
5 Sport, cultuur en onderwijs: Stichting Leergeld	751	414	709	1.874 Kinderen

De inkomensgrens die Avres hanteert bij de uitvoering van minima-regelingen bedraagt 120% van het sociaal minimum. Avres bereikt hierdoor een veel bredere doelgroep dan alleen de bijstandsgerechtigden. De verwachting is dat de aantallen in 2021 ongeveer gelijk blijven. Het beleid wat betreft de verstrekking van minimaregelingen blijft ongewijzigd.

Naast de regelingen in het overzicht zijn er nog drie speciale regelingen:

1. Regeling duurzame gebruiksgoederen voor gezinnen
2. Bijzondere bijstand
3. Specifieke vergoeding van de kosten voor kinderopvang op grond van een sociaal medische indicatie

Ook deze regelingen worden in de bijlage 1 toegelicht.

De verstrekking van inkomensondersteunende voorzieningen is zeer strikt gekaderd door en vanuit het Rijk; het voeren van inkomensbeleid wordt namelijk beschouwd als een exclusieve taak voor de landelijke overheid.

Armoedebestrijding door de inzet van inkomensondersteunende voorzieningen is overigens slechts een van de instrumenten die gewenst is om de problematiek rondom armoede te bestrijden. Financiële ondersteuning van inwoners doorbreekt immers (vaak) niet de achterliggende oorzaken die aan armoede ten grondslag liggen. Aandacht voor en inzet op andere leefgebieden, zoals werk, onderwijs/scholing, (mentale en fysieke) gezondheid en opvoeding, maar zeker ook aanpassingen in de ruimtelijke infrastructuur, zoals de kwaliteit en de concentratie van (bepaalde typen) woningen, zijn noodzakelijk om de factoren, die hier veelal al jaren de (achterliggende) oorzaak van zijn, weg te nemen. Ook hier geldt dat betrokken (private) ketenpartners de samenwerking opzoeken en met elkaar aangaan, om effectieve resultaten te kunnen bereiken.

Hoofdstuk 3

Ontwikkelingen

In 2021 wordt er een aantal wetswijzigingen ingevoerd waar Avres op moet inspelen. In deze paragraaf worden deze kort benoemd. Naast wetswijzigingen zijn er ook altijd twee onvoorspelbare factoren die grote invloed kunnen hebben op het werk van Avres. Dat zijn de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de instroom van asielzoekers. Hoe zij concreet inhoud en invulling geeft aan al deze ontwikkelingen wordt nader beschreven in hoofdstuk 4.

3.1 Wet inburgering

Op 1 juli 2021 wordt de (nieuwe) Wet inburgering ingevoerd. Hieronder komen drie elementen aan de orde waar de gemeenten vanaf 2021 inhoud en invulling aan moeten geven. Er is op dit moment nog niet duidelijk welke rol en verantwoordelijkheid Avres hierbij in de uitvoering zal krijgen.

Brede intake en Persoonlijk plan inburgering en participatie (PIP)

De brede intake neemt in het nieuwe inburgeringsstelsel een belangrijke plek in en markeert een duidelijke breuk met het huidige stelsel: door middel van een brede gemeentelijke intake, die verplicht wordt voor elke inburgeringsplichtige, wordt een beeld gevormd van de startpositie en ontwikkelmogelijkheden van de inburgeringsplichtige op het gebied van inburgering en participatie. Na afronding van de brede intake stelt de gemeente, zoveel als mogelijk in afstemming met de inburgeringsplichtige, een zogeheten PIP op. Het PIP bevat de beslissing waarbij de leerroute wordt vastgesteld en bevat overige informatie over de wijze waarop de inburgeringsplichtige aan zijn inburgeringsplicht moet voldoen. Aan de basis van de brede intake ligt de leerbaarheidstoets, die wordt afgenomen door een onafhankelijke organisatie. In het wetsvoorstel is vastgelegd dat gemeenten gedurende het gehele inburgeringstraject de taak krijgen om tussentijds de ontwikkelingen en vorderingen van de uitvoering van het PIP te monitoren.

Inburgeringsaanbod: leerroutes en onderwijsroutes in het nieuwe stelsel

Gemeenten worden verantwoordelijk voor de inkoop van het inburgeringsonderwijs. Zij krijgen de wettelijke plicht om aan de inburgeringsplichtige statushouder tijdig een inburgeringstraject aan te bieden, dat aansluit bij de voorgestelde leer-/onderwijsroute. Dit is een verandering ten opzichte van het oude inburgeringsstelsel. In het oude inburgeringsstelsel moesten inburgeraars namelijk zelf geld lenen en zelf een taalaanbieder zoeken.

Financieel ontzorgen

De verplichte ontzorging bestaat uit de betaling vanuit de toegekende bijstandsuitkering van de huurkosten, de kosten van gas, water en elektra en de kosten van de verplichte zorgverzekering. Deze ontzorging betreft een periode van 6 maanden.

3.2 Van beschermd wonen naar beschermd thuis

Op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) hebben alle gemeenten de taak om een maatwerkvoorziening Beschermd Wonen aan te bieden. Het gaat om een voorziening voor inwoners met forse psychische of psychiatrische problematiek waarvoor 24-uurs begeleiding nodig is. Tot heden wordt deze voorziening vooral in intramurale instellingen aangeboden. Er is een transformatie van deze voorziening ingezet met als doel om voor inwoners waarvoor dit mogelijk is deze begeleiding meer in de thuis- of leefomgeving aan te bieden. Ook wordt meer gestuurd op uitstroom uit de intramurale voorziening naar zelfstandig wonen. In deze zogenaamde Beschermd Thuis-variant wordt ambulante begeleiding, ondersteuning en eventueel behandeling georganiseerd. De wetgeving wordt hieraan aangepast in de vorm van een (door)decentralisatie naar alle gemeenten met ingang van 2021.

In deze ontwikkeling is ook een rol voor Avres weggelegd. Naarmate er meer inwoners zijn aan

wie deze voorziening extramuraal en lokaal wordt aangeboden, krijgt Avres meer (en intensiever) met deze doelgroep te maken. In de eerste plaats gaat het veelal om uitkeringsverstrekking, aanvragen voor minimavoorzieningen en – indien aan de orde – ondersteuning richting activering en/of werk. In de tweede plaats heeft het ook invloed op de ondersteuning door Avres in het kader van schulddienstverlening. Avres zal – indien noodzakelijk – budgetbeheer aanbieden voor mensen die uitstromen naar zelfstandig wonen.

3.3 Wetswijziging Participatiewet

Het kabinet concludeert dat uitstroom naar betaald werk voor een deel van de doelgroep (nog) een stap te ver is. Voor deze inwoners acht zij persoonlijke ontwikkeling en het wegnemen van mogelijke persoonlijke belemmeringen van groot belang. Niet alleen omdat dit voor hen een eerste (voorzichtige) stap kan vormen in een traject naar betaald werk, maar ook en vooral omdat dit kan bijdragen aan een meer volwaardige participatie in de samenleving. Het kabinet stelt vast dat sinds de decentralisaties in het sociale domein in 2015 steeds meer gemeenten bij de uitvoering van de Participatiewet hebben ingezet op ontwikkeling en participatie van burgers door een integrale benadering vanuit verschillende leefgebieden en een meer intensieve begeleiding van burgers door met hen op periodieke basis in gesprek te gaan. Het kabinet is voornemens om deze aspecten enerzijds als waarborg voor de burger en anderzijds ter vergroting van het speelveld voor de gemeenten met ingang van 2021 te verankeren in de Participatiewet. Hiermee krijgen de gemeenten vanaf 2021 ook formeel de mogelijkheid om aan inwoners niet alleen een aanbod te doen op het terrein van toeleiding richting betaald werk, een leerwerk- of een re-integratietraject of een traject binnen het kader van de tegenprestatie, maar ook een stage, vrijwilligerswerk, een studie/taalcursus, schulphulpverlening of het verrichten van mantelzorg onder bepaalde voorwaarden. Het kan volgens het wetsvoorstel ook gaan om een activiteit die al door een inwoner wordt uitgevoerd, bijvoorbeeld werken aan de eigen gezondheid, en waarvan Avres van mening is dat deze activiteit bijdraagt aan de participatie van de inwoner en het meedoen in de maatschappij. Waar noodzakelijk en/of gewenst wordt bij het aanbod aangesloten bij andere leefgebieden (binnen het sociale domein). Het aanbod dient volgens het kabinet zoveel

mogelijk maatwerk te zijn, maar is voor de inwoner niet vrijblijvend. De afspraken moeten door de gemeenten worden vastgelegd (bijvoorbeeld in een cliëntvolgsysteem) en de voortgang over de verrichte activiteiten uit het aanbod moet door Avres periodiek in een “face to face”-gesprek met de inwoner worden besproken. Een dergelijk gesprek moet met alle inwoners uit de doelgroep van inwoners in een uitkeringssituatie worden gevoerd. Het kabinet zal na vaststelling van de wetswijziging nog met nadere regelgeving komen over de gewenste frequentie van dergelijke gesprekken en de inrichting daarvan. Ook zal de invoering van de wetswijziging gefaseerd plaatsvinden, omdat een (te) abrupte invoering een te hoge administratieve belasting voor (met name de grote(re)) gemeenten met zich mee zou brengen en de wetswijziging zoveel mogelijk budgettair neutraal zal moeten plaatsvinden.

3.4 Oplopende financiële tekorten

In financiële zin loopt Avres door (externe) ontwikkelingen ook een aantal risico's.

- Door de vergrijzing in de doelgroep met een SW-indicatie zal de zogeheten toegevoegde waarde die op werkzaamheden wordt gegenereerd op lange termijn lager worden. Daarbovenop komt nog de afbouw van de Rijksvergoeding die er voor zorgt dat de salariskosten en begeleidingskosten inmiddels hoger zijn dan de vergoeding die hiervoor vanuit het Rijk wordt ontvangen.
- De kosten van de uitvoering van de regeling Nieuw Beschut zijn hoger dan de te ontvangen Rijksvergoeding. Door de wettelijk verplichte uitbreiding van het aantal banen in deze regeling zal het tekort in de uitvoering (nog) verder toenemen.
- Door de stijging van het aantal inwoners met een indicatie baanafpraak wordt het beslag op loonkostensubsidies die uit het inkomensdeel (BUIG) Participatiewet worden gefinancierd steeds groter. Het landelijke verdeelmodel BUIG houdt echter ook rekening met andere factoren dan alleen een toename van het beslag door meer loonkostensubsidies. Het is op dit moment dan ook lastig of de BUIG-vergoeding die vanuit het Rijk wordt ontvangen ook de komende jaren – in algemene zin – dekkend zal zijn. Daarbij komt nog de onduidelijke invloed van de gevolgen van de corona-pandemie op bijstand en BUIG-budget.
- De kosten voor de begeleiding van de inwoners met een indicatie baanafpraak stabiliseren, indien Avres

uitgaat van de uitvoering van het huidige beleid: Avres pakt alleen inwoners vanuit Pro/Vso-scholen en zelfmelders actief op. De kans is groot dat indien naast deze twee doelgroepen alle overige inwoners met een indicatie baanafspraak proactief worden opgepakt, de kosten voor de uitvoering zullen stijgen.

3.5 Arbeidsmarkt

De ontwikkelingen op de arbeidsmarkt zijn onvoorspelbaar. Al een aantal jaren is er nu sprake van een situatie van hoogconjunctuur. Of dit in 2021 ook zo blijft, is onzeker. Onduidelijk is bijvoorbeeld wat de gevolgen zijn van de Brexit of de uitbraak van het coronavirus op economische ontwikkelingen. Mensen die werkzaam zijn of werk vinden in beroepen aan de onderkant van de arbeidsmarkt zijn vaak de eersten die getroffen worden indien het economisch tij zich keert. Het (meer) “weerbaar” maken en houden van deze groep inwoners (bijvoorbeeld door arbeidstoeleiding gepaard te laten gaan met opleidingen) is ook een belangrijke taak in tijden van hoogconjunctuur. Een omslag in conjunctuur heeft uiteindelijk ook gevolgen voor het aantal uitkeringen dat wordt verstrekt. Hiermee kan ook de dienstverlening en ondersteuning van inwoners met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt of een arbeidsbeperking onder druk komen te staan, omdat op dat moment aan meer inwoners tegelijkertijd dienstverlening en ondersteuning moet worden geboden.

3.6 Wet vereenvoudiging beslagvrije voet

Op 1 januari 2021 treedt de (nieuwe) Wet vereenvoudiging beslagvrije voet in werking. De beslagvrije voet is in Nederland het bedrag dat bij beslagen op inkomen en/of uitkering moet worden vrijgelaten. Dit is een minimum aan inkomen/uitkering dat voor degene ten laste van wie beslag wordt gelegd ter beschikking staat voor zijn of haar levensonderhoud. De beslagvrije voet zal in de toekomst worden vastgesteld aan de hand en met behulp van een (nieuw) geautomatiseerd systeem, waarin gegevens worden uitgewisseld tussen UWV, de Belastingdienst, gerechtsdeurwaarders en andere betrokken partijen (zoals gemeenten/sociale diensten). De werkwijze van de afdeling debiteuren van Avres zal hierop worden aangepast.

3.7 Uitbreiding schulddienstverlening

Staatssecretaris Van Ark draagt gemeenten op om de wettelijke gemeentelijke schuldhulpverlening ook voor zelfstandig ondernemers met een bestaand bedrijf open te stellen. Een ondernemer met problematische schulden die geen zelfstandige is in de zin van het Bbz of niet aan de voorwaarden voldoet voor bijstandsverlening, moet zo alsnog voor schuldhulpverlening in aanmerking komen.³⁾ Deze uitspraak van de staatssecretaris van eind 2019 in combinatie met de ontwikkelingen rondom het corona-virus vormen een aanleiding om in 2021 ook schulddienstverlening voor ondernemers in te richten.

³⁾ <https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/kennispartners/stimulansz/zelfstandig-ondernemers-en-schuldhulpverlening.11750164.lynkx>

Hoofdstuk 4

Van visie naar actie: opgaven voor Avres in 2021

In de vorige drie hoofdstukken zijn de uitdagingen beschreven:

- Willen werken conform visie (hoofdstuk 1)
- Een veranderende doelgroep (hoofdstuk 2)
- Ontwikkelingen die op ons af komen (hoofdstuk 3)

Het vraagt nogal wat van een organisatie om hier adequaat op in te spelen. Enerzijds is er de wens om vanuit de visie meer mensgericht te werken en invulling te geven aan “iedereen doet mee”, anderzijds zijn er de (nieuwe) verplichtingen die voortvloeien uit nieuwe wet- en regelgeving en een onzekere arbeidsmarkt. Tegelijkertijd is er sprake van een complexer bestand, de doelgroep in de SW die sterk vergrijsd en zijn er afnemende financiële middelen. Het is een hele opgave om deze uitdagingen het hoofd te bieden. Hoe speelt Avres hierop in? Welke opgaven ziet zij? Dat wordt beschreven in dit hoofdstuk.

De opgaven komen bovenop de reguliere dienstverlening die Avres nu al verricht. De taken van de participatiecoach, matchmaker, jobcoach extern, jobcoach intern, accountmanager, schulddienstverlener en team inkomen zijn in bijlage 2 nader beschreven. In dit hoofdstuk beperken we ons tot de opgaven.

4.1 Opgave 1: doelgerichte gecoördineerde ketensamenwerking

Meer mensgericht werken, een complexer bijstandsbestand, iedereen doet mee, meer intensieve dienstverlening aan alle mensen in de bijstand en extra inzet op statushouders. Uitdagingen die voortkomen uit de missie/visie van Avres en gemeenten, de veranderingen in de doelgroep en wetswijzigingen. Uitdagingen die Avres niet alleen aan kan. Een groot deel van de oplossing zit in het beter samenwerken tussen (keten)partners en andere organisaties binnen het sociaal domein. Niet naast elkaar, maar met elkaar voor de inwoners in onze regio. Samen is niet voor niets één van de visie-uitgangspunten van Avres. Alleen in samenwerking kan er meer voor inwoners

worden bereikt op terreinen als gezondheid, meedoen/participatie, ontwikkeling en werk.

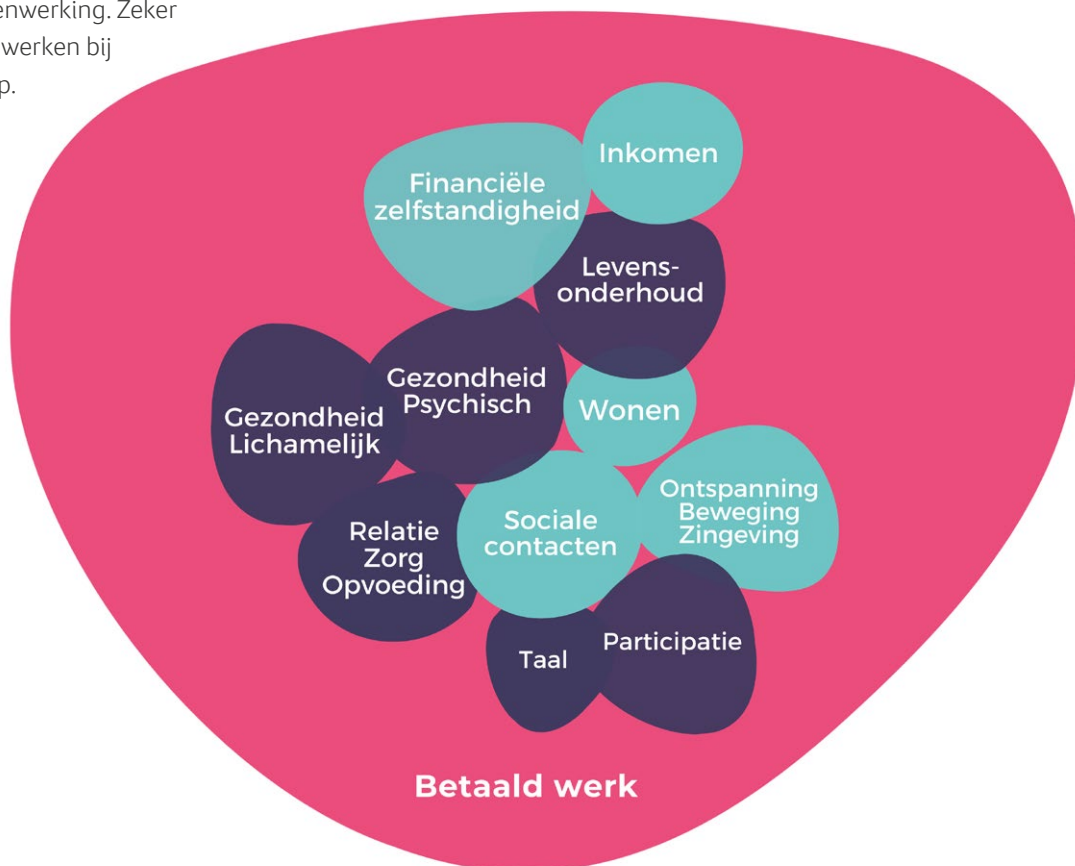
Er wordt binnen het sociaal domein steeds beter samengewerkt, maar elke organisatie heeft zijn eigen opdracht en denkt vanuit dat kader, waardoor er niet altijd keuzes of beslissingen worden gemaakt die er toe leiden dat iedereen mee gaat doen of zo snel mogelijk naar werk wordt toegeleid. Om dit te bewerkstelligen zouden organisaties, waaronder Avres, zich meer moeten verdiepen in de andere organisaties in de keten en zouden organisaties ook moeten kijken hoe zij een bijdrage kunnen leveren aan gemeentelijk beleid/visie op zowel zorg, welzijn als werk.

Zo ver is de samenwerking nu nog niet. Vaak is er samenwerking op niveau 1 t/m 4, maar wordt niveau vijf of zes zelden behaald:

- Niveau 1** Partners kennen elkaar nog niet, maar willen hier wel een eerste stap toe zetten.
- Niveau 2** Partners hebben af en toe contact.
- Niveau 3** Partners zijn begonnen om regulier met elkaar te overleggen.
- Niveau 4** Partners werken, voortvloeiend uit regulier overleg, op operationeel niveau volop samen.
- Niveau 5** Partners maken gezamenlijk beleid om meedoen in de maatschappij/participatie in de samenleving (o.a. van inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt) te vergroten en zij voeren dit beleid ook in geïntegreerde werkprocessen uit.
- Niveau 6** Aanvullend op niveau 5 worden op het gebied van participatie gezamenlijke leer- en - waar mogelijk - kwantitatieve doelen gesteld gericht en wordt periodiek gekeken of de samenwerking verder kan worden verbeterd vanuit de gedachte van de gemeentelijke visie (ketensamenwerking).

Met de uitdagingen, zoals die in hoofdstuk 1 t/m 3 zijn beschreven en de uitdagingen op andere vlakken binnen het sociaal domein zou meer gestreefd moeten worden naar ketensamenwerking. Zeker vanuit het mensgericht werken bij een complexe doelgroep. Deze groep kent vaak belemmeringen op meerdere gebieden, zo blijkt uit dit figuur.

Ondersteuning, all-inclusive / work-based aanpak

Uit het volgende citaat blijkt dat GGZ-problematiek, schulden en participatie geïntegreerd moeten worden aangepakt: “Ik kan als GGZ-medewerker iemand twee keer in de week spreken, maar ik kan geen vooruitgang boeken als ze daarna naar huis gaan, op de bank gaan zitten en er alleen afkomen als de deurbel gaat om vervolgens onder de bank duiken, omdat ze denken dat het een deurwaarder is.”

Het is niet moeilijk voor te stellen dat er ook mensen zijn waarbij daarnaast ook nog problemen spelen op een van de andere in het figuur benoemde gebieden.

Vanuit de uitdagingen gezien is samenwerking logisch. Maar het realiseren van ketensamenwerking, waarbij alle partners op de verschillende gebieden in bovenstaand figuur geïntegreerd samenwerken is niet eenvoudig, zoals bijvoorbeeld blijkt uit de titel van het boek: “Het probleem samenwerken: Over samenwerking in het sociale domein”⁴⁾ en het artikel:

Ketensamenwerking: “vaak zijn de intenties goed, maar is de uitvoering ondermaats.”⁵⁾ Samenwerking kan alleen en pas goed van de grond komen als het er bij ketenpartners niet alleen maar om gaat dat het eigen deelaspect op een juiste wijze wordt uitgevoerd, maar dat er bij iedereen in de keten een trots gevoel ontstaat als het gehele resultaat aan het einde van de keten goed is. Samenwerking ontstaat alleen als er gezamenlijke ketendoelstellingen worden gesteld.

Een deel van de verantwoordelijkheid ligt bij de partners. Op het gebied van zorg, welzijn en scholing kan er meer aandacht komen voor participatie en werk. Vanuit Avres kan er nog meer aandacht zijn om de juiste faciliterende rol op zich te nemen die uiteindelijk bijdraagt aan het herstel van de inwoner. Bijvoorbeeld door geen onnodige druk op te leggen op arbeidsverplichtingen of geen onnodige onzekerheid te creëren als het gaat om uitkeringen.

⁴⁾ Bannink, D en Bosselaar, H, Het probleem samenwerken. Duiden en verbinden: ironische uitwegen uit vastgelopen samenwerking, Boom Bestuurskunde, Den Haag, 2018

⁵⁾ <https://www.overheidvanu.nl/actueel/artikelen/2020/02/13/ketensamenwerking-%E2%80%98vaak-zijn-de-intenties-goed-maar-de-uitvoering-ondermaats%E2%80%99>

Er wordt ook een andere rol gevraagd van de gemeente om te zorgen dat partners de gemeentelijke visie in praktijk brengen. Dat betekent voor Avres dat de deelnemende gemeenten naast de rol van eigenaar en opdrachtgever ook meer:

1. Samenwerkingspartner zijn, bijvoorbeeld in de opgave om meer mensen op een garantiebanaan te plaatsen onder ander bij gemeenten of in de uitvoering bij het organiseren van een passend aanbod voor een cliënt.
2. Regie nemen. Vanuit de regierol sturen de gemeenten op het realiseren van de opgaven door meerdere partijen (opgavegestuurd werken) gezamenlijk. In de samenwerking met partners in het sociaal domein, in de inkoop, opdrachtverlening, subsidieverlening en in de aansturing van verbonden partijen, regisseert de gemeente de (keten)samenwerking. Door meer aandacht te besteden aan wat van een partij verwacht wordt op het gebied van samenwerking en aan welke (keten) doelstellingen men bijdraagt, kan veel vooruitgang worden geboekt.
3. Opgavegericht werken. Alle drie de deelnemende gemeenten zijn bezig een omslag te maken van werken vanuit de drie wetten (Participatiewet, WMO en Jeugdwet) naar opgavegericht werken. Daarbij past een gemeente als regisseur in het sociaal domein, die effectieve ketensamenwerking stimuleert.

In 2021 wil Avres graag haar bijdrage leveren aan het versterken van de (keten) doelstellingen op verschillende onderwerpen. Deze komen terug in de volgende opgaven. Zij kijkt uit naar gezamenlijke gesprekken over doelgroep, doelstelling, aanpak, resultaten, beter overdragen van mensen (van doorverwijzen naar doorverbinden) en ziet veel meerwaarde in gemeenschappelijke trainingen, het delen van achterliggende ideeën en nader tot elkaar komen, het voorkomen van dubbele uitvraag en administratie, en het meer gezamenlijk voeren van gesprekken. Dit zijn punten die verder uitgewerkt moeten worden bij het vormgeven van de ketensamenwerking in 2021.

4.2 Opgave 2: aanpassen huidige dienstverlening

Het aanpassen van de dienstverlening kent verschillende onderdelen:

1. Meer werken conform uitgangspunten voor dienstverlening
2. Focus per functie in 2021

4.2.1 Meer werken conform uitgangspunten voor dienstverlening

Als concrete vertaling van de missie/visie en strategie is een aantal uitgangspunten voor handelen geformuleerd. Deze worden hier beschreven:

Vraaggericht handelen: vraaggericht handelen betekent dat er geen standaard aanpak is. Ieder mens is anders. Mensen uit de doelgroep en professionals gaan daarbij met elkaar in gesprek over de meest geschikte zorg. Vraaggericht werken betekent niet 'u vraagt, wij draaien', maar ook niet 'ik, als professional, weet wat goed voor u is'. In een open dialoog komen inwoner en professional samen tot de beste aanpak en ondersteuning die leidt tot een duidelijk gesteld doel/resultaat, waarbij zoveel als mogelijk de regie bij de inwoner wordt gelaten.

Handelingsvrijheid professionals: doen wat goed is binnen kaders. Goede dienstverlening is vaak te danken aan de bevoegdheid van betrokken professionals die bereid zijn om soms net een stapje extra te zetten en creatieve oplossingen te bedenken voor obstakels en 'muren' en die oplossingen uit te voeren. De leefwereld is zo veel mogelijk leidend ten opzichte van de systeemwereld. Het is aan Avres en de gemeenten om de muren gezamenlijk te slechten door op alle niveaus eendrachtig samen te werken. Uitgangspunt is dat de organisaties het effectief samenwerken van uitvoerende professionals faciliteren.

Samen leren en ontwikkelen: professionals leren elkaar pas echt kennen als ze samen een ontwikkeling doormaken. In plaats van dat elke organisatie apart traint en ontwikkelt op thema's die spelen bij elke mensgerichte organisatie in het sociaal domein proberen we de verbinding te leggen en dit ontwikkelproces samen door te maken. We zoeken naar mogelijkheden om trainingen over organisaties heen gezamenlijk te organiseren.

Grenzeloos samenwerken: Avres is verantwoordelijk voor de uitvoering voor drie gemeenten, maar inwoners trekken zich bij het zoeken van werk niet zoveel aan van de bestuurlijke grenzen. Dat geldt zeker ook voor de arbeidsmarkt. Vanuit mensgericht werken is het samenwerken over grenzen heen om mensen optimaal te faciliteren het uitgangspunt. Dat betekent dat wanneer mensen het best tot hun recht komen op een werkplek buiten de uitvoeringsregio van Avres, dat met omliggende organisaties goede afspraken worden gemaakt over hoe de toeleiding en begeleiding het beste vorm gegeven kan worden.

Streng doch rechtvaardig/niet vrijblijvend: mensen met inkomensondersteuning hebben rechten en plichten. Ondersteuning in ontwikkeling is niet vrijblijvend. Er wordt immers geïnvesteerd in de inwoner. De klant heeft een inspanningsverplichting om zo zelfstandig mogelijk in zijn bestaan te voorzien en/of binnen zijn/haar mogelijkheden als onderdeel van het recht op een uitkering en ondersteuning “mee te doen naar vermogen”.

Gecoördineerde samenwerking: bij de uitvoering is van groot belang dat één van de betrokken professionals verantwoordelijkheid en regie houdt en overzicht heeft op de voortgang van ingezette interventies.

4.2.2 Focus per functie in 2021

Participatiecoach

Voor de participatiecoaches ligt de focus in 2021 op een meer gerichte inzet van hulp en ondersteuning in nauwe samenwerking met partner-organisaties richting specifieke groepen die op termijn naar werk kunnen worden toegeleid. Daarbij valt te denken aan de groep statushouders, inwoners met GGZ-problematiek, alleenstaande ouders en/of inwoners met schulden. Een tweede focuspunt is meer inhoud geven aan gebiedsgerichte uitvoering. Participatiecoaches zijn in 2019 lokaal gaan werken en begeleiden mensen uit een specifieke gemeente. Zij hebben daardoor meer contact met en kennis over lokale partners. Om nog beter in te spelen op de steeds complexere doelgroep, moet deze samenwerking in 2020 en 2021 verder worden uitgebouwd. Op deze wijze kan nog meer vanuit de missie, visie en uitgangspunten van Avres worden gehandeld en concreet invulling worden gegeven aan de doelstelling “iedereen doet mee”. Het gaat hierbij onder andere om de positionering van de

participatiecoaches ten opzichte van de lokale sociale teams.

Voor zowel participatiecoaches als jobcoaches geldt dat zij lokale projecten zoals “Jij bent in Beeld” of “De Timmerwerkplaats” optimaal gaan benutten om de doelstellingen te verwezenlijken.

Jobcoach extern

Voor wat betreft de jobcoaches, zijn er naast de reguliere dienstverlening, zoals die beschreven is in bijlage 2, twee focuspunten in 2021:

Focuspunt 1: het intensiveren en uitbouwen van de samenwerking met alle ketenpartners die betrokken zijn bij de begeleiding van inwoners, zowel volwassenen als de jongvolwassenen vanuit het Pro/Vso-onderwijs. Hierbij gaat het onder andere om het wegnemen van omstandigheden waarbij de thuissituatie belemmerend is voor werk.

Focuspunt 2: optimaal benutten van de instrumenten uit de Doe-agenda: het Ambachtscollege en het project “Statushouders/aandachtbanen in de zorg”. Met behulp van deze instrumenten kunnen inwoners worden omgeschoold of toegeleid naar meer kansrijke beroepen.

Accountmanager

De accountmanager heeft een directe relatie met de werkgever. Om deze relatie verder invulling te geven wordt in 2021 ingezet op:

Focuspunt 1: Meer bekendheid over inclusief ondernemen bij werkgevers. Dit wordt gedaan in de vorm van een ambassadeur vanuit de werkgevers -> voor de werkgevers. Hij of zij kent de core business van de werkgevers, spreekt hun taal, kent de verlangens en behoeften van ondernemers met betrekking tot de arbeidsmarkt en is juist hierdoor in staat om andere werkgevers te enthousiasmeren voor inclusief ondernemerschap. Deze ambassadeur wordt gefinancierd uit de Doe-agenda onder de naam “Peer-to-Peer connection werkgevers”. Deze ambassadeur zal intensief samenwerken met het team van accountmanagers.

Focuspunt 2: In 2021 blijven de accountmanagers zich richten op het ondersteunen van werkgevers in het proces van “de ondernemer onderneemt”, waarin de kanteling centraal staat dat de werkgever zich richt op

bedrijfsvoeringsprocessen en Avres verantwoordelijk is voor de begeleiding van de geplaatste inwoners. Daarnaast zullen de accountmanagers de werkgevers ook verder begeleiden bij het geschikt maken van bedrijfsprocessen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (o.a. door middel van jobcarving).

Jobcoach intern

De doelgroep van inwoners die bij Avres op interne locaties werkzaam zijn, wordt door stijging van hun gemiddelde leeftijd – en vaak hieraan gerelateerd de toename van gezondheidsklachten – steeds zwakker. Hierdoor zal in 2021 de focus van de interne jobcoach zich dan ook steeds meer gaan richten op het functioneren van de medewerker als individu in plaats van zijn of haar functioneren als werknemer. Aspecten waar de begeleiding zich in dergelijke situaties met name op zal richten zijn bewegen, gezond eten en het leven na pensioen.

Daarnaast is een focuspunt van de interne jobcoach een goede samenwerking met begeleiders die mensen op andere levensdomeinen ondersteunen.

Schulddienstverlener

Gemeenten zijn op grond van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) verplicht om een beleidsplan vast te stellen voor een periode van ten hoogste vier jaar over de wijze waarop zij invulling geeft aan de uitvoering van integrale schulddienstverlening aan haar inwoners.

Schulddienstverlening staat volop in de belangstelling en is enorm in beweging, door landelijke, maar zeker ook regionale ontwikkelingen. Om beleidsmatig adequaat op deze ontwikkelingen in te kunnen spelen kiest Avres er voor om voortaan het beleid met betrekking tot de aanpak en de uitvoering van schulddienstverlening standaard op te nemen (als onderdeel) in haar reguliere jaarplan, in plaats van het opstellen van een separaat beleidsplan iedere vier jaar. Op deze wijze kan beter en meer actueel worden ingespeeld op ontwikkelingen rondom aanpak van schuldenproblematiek.

Het beleidsplan Schulddienstverlening 2021 met daarin de werkwijze van de professionals is als zodanig opgenomen in bijlage 3 van dit jaarplan. Concreet verbeterpunt in het primaire proces is dat medewerkers meer gaan werken overeenkomstig de uitgangspunten van stress-sensitieve dienstverlening.

Meer uitgebreide preventiemaatregelen, zoals een bredere inzet van budgetbeheer en het ondersteunen van ondernemers zijn in 2021 focuspunten vanuit schulddienstverlening. Dit wordt verder uitgewerkt in opgave 6.

4.3 Opgave 3: ketendoelstelling “iedereen doet mee”

Deze doelstelling is opgenomen in alle gemeentelijke visie-documenten. Daarnaast is er op dit moment een wijzigingsvoorstel van de Participatiewet, dat vraagt om iedereen in beeld te hebben en actief te begeleiden. Om deze doelstelling te kunnen realiseren is een doelgerichte gecoördineerde ketensamenwerking essentieel. Om echt invulling te geven aan “Iedereen doet mee” zou dit een doelstelling moeten zijn die voor meerdere organisaties geldt.

Avres zal hier haar bijdrage aan leveren door de hierboven reeds beschreven (en deels hernieuwde) werkwijze van participatiecoaches. Om de ketendoelstelling te kunnen realiseren zouden met name ook andere organisaties de volgende punten in overweging kunnen nemen:

1. De doelgroep voor projecten als “gezond in de stad”, waarbij vitaliteit en beweging centraal staan, is vaak hetzelfde als de doelgroep van bijstandsgerechtigden. Het organiseren van een betere afstemming tussen deze projecten en de aanpak door Avres kan er toe leiden dat ze elkaar versterken: eerst volgen mensen bijvoorbeeld activiteiten op het gebied van bewegen en gezond eten. Hierdoor wordt een deel van de doelgroep (al) geactiveerd en vervolgens wordt tijdens dit traject ook gekeken waar vervolgmogelijkheden op het gebied van (verdere) participatie liggen. Dit werkt beter dan dat mensen eerst voor bewegen worden uitgenodigd en drie maanden later pas voor een andere participatie-activiteit.
2. De begeleiding die de professionals vanuit sociale teams aan inwoners bieden, is voor het grootste deel van de doelgroep de juiste wijze/vorm van ondersteuning. De psychosociale gesprekken die door hen op basis van een hulpvraag worden gevoerd, helpen inwoners echt verder. Er zijn echter ook (nog veel) inwoners die hun hulpvraag niet kunnen formuleren en geen reguliere hulpverlening wensen. Voor deze groep inwoners, die veelal ook zorgmijder zijn, zouden gesprekken in een andere setting dan die tussen participatiecoach en klant

zeer wenselijk zijn om hen in beweging te krijgen. Een betere verbinding met partijen die dit op kunnen pakken is een focuspunt voor 2021.

3. De begeleiding door vrijwilligers van bijvoorbeeld thuisadministratie-organisaties is voor veel inwoners een passende en goede wijze van ondersteuning en is bovendien ook onmisbaar in het voortraject van toeleiding naar professionele schuldhulpverlening. Echter, de match tussen de vrijwilliger en de inwoners met multi-problematiek kan niet altijd gemaakt worden, omdat de noodzakelijke “klik” of “chemie” tussen hen beiden ontbreekt. Dit terwijl juist deze inwoners hulp en ondersteuning bij schulden of op andere leefgebieden goed kunnen gebruiken. Hier kan de inzet van ervaringsdeskundigen met “sociale skills”, die zelf in de bijstand zitten, uitkomst bieden. Een aspect van praktische begeleiding dat nu vaak wordt gemist, is de begeleiding en ondersteuning van mensen op vrijwilligerswerk. Het ontbreken hiervan maakt het moeilijk de doelstelling “iedereen doet mee” te realiseren.

De inzet van dergelijke ervaringsdeskundigen kan worden gezien als een vorm van “Peer-to-Peer” begeleiding: vanuit de doelgroep -> voor de doelgroep. Deze hands-on begeleiding (voordoen -> samendoen -> zelf doen) kan voor de ervaringsdeskundigen bovendien een opstap vormen voor uitstroom richting een reguliere baan. Avres gaat in 2020/2021 de inzet van ervaringsdeskundigen verder onderzoeken en uitwerken.

4.4. Opgave 4: ketendoelstelling “meer jongeren die tussen wal en schip vallen naar werk of school”

Avres ziet dat er nog steeds jongeren tussen de 18 en 27 jaar zonder startkwalificatie thuiszitten. Dit wordt met name problematisch als ze bijvoorbeeld op zichzelf gaan wonen of in een crisissituatie geraken en hierdoor op straat komen te staan. In nauwe samenwerking met het Regionale Meld- en Coördinatiepunt voortijdig schoolverlaten (RMC) zoekt de matchmaker van Avres deze jongeren thuis op met als doel toeleiding naar werk of school. Avres werkt in 2021 met één matchmaker per gemeente. Om de effectiviteit van deze huisbezoeken te verhogen, is het belangrijk dat er - afhankelijk van de problematiek van de jongeren - een passend netwerk rondom hem/haar kan worden gecreëerd dat integraal werkt, zodat de keten van

“thuis op de bank” richting school of werk sluitend is. De matchmaker is een relatief nieuwe functie. Ontwikkelpunt voor 2021 is de uitbreiding van de aansluiting tussen de matchmaker en andere partijen die jongeren begeleiden, zoals het jongerenwerk, jeugdhulp en lokale participatieprojecten. Dit is een ketendoelstelling die onder regie van de gemeente wordt opgepakt.

4.5. Opgave 5: ketendoelstelling “meer statushouders aan het werk”

Statushouders vormen 19% van het bijstandsbestand. Veel statushouders zijn tussen de drie en vijf jaar in Nederland. Statushouders hebben altijd meerdere uitdagingen bij vestiging in Nederland om te komen tot maximale participatie, waaronder leren hoe de maatschappij werkt, leren hoe het financiële stelsel werkt, de taal leren, de vaardigheden en kennis vanuit het thuisland vertalen naar de Nederlandse arbeidsmarkt en in sommige gevallen ook traumaverwerking. De gemeentelijke ambitie waar Avres een bijdrage aan levert is om een groot deel van de huidige statushouders en nieuw te huisvesten statushouders optimaal te begeleiden naar maximale participatie. Daarnaast verlangt de nieuwe Wet inburgering een integrale aanpak. Uit de wet wordt duidelijk dat voor deze doelgroep het aspect ‘werken’ een grotere rol krijgen dan voorheen. Werken is namelijk nog altijd het beste instrument om volwaardig te kunnen inburgeren, de taal te leren, sociale contacten te onderhouden en een eigen bestaan op te bouwen. Tegelijkertijd is de beheersing van een basisniveau van de Nederlandse taal noodzakelijk om (überhaupt) te kunnen gaan werken. Dat betekent dat werken en inburgeren elkaar versterken en het één niet vanzelfsprekend na het ander volgt.

De vertaling van de Wet inburgering naar de praktijk is op dit moment nog niet afgerond. Avres wil in 2020 met haar participatiecoaches, jobcoaches, accountmanagers en schuldhulpverleners binnen de keten van organisaties die nodig is bij de begeleiding van statushouders een maximale bijdrage leveren. Avres heeft in de afgelopen jaren het aantal jobcoaches uitgebreid om naast mensen met een beperking ook statushouders op werk te kunnen begeleiden. Bovendien heeft zij speciale participatiecoaches voor statushouders.

De wens is dat in 2021 alle ketenpartners, onder regie van de gemeente niet alleen hun stukje uitvoeren, maar kijken naar de mens als geheel en intensief

samenwerken
aan gezamenlijke
doelstellingen passend
bij de persoon, waaronder
werk als dat tot de mogelijkheden
behoort.

Dat betekent onder andere dat er een intensief programma Nederlands mogelijk is voor mensen die snel kunnen leren, met schooltijden waar rekening wordt gehouden met beschikbaarheid voor werk. Om goede gecoördineerde ondersteuning te geven is ketensamenwerking een absolute randvoorwaarde, evenals voldoende financiële middelen vanuit het Rijk. Daar is echter op dit moment nog geen duidelijkheid over.

Met deze randvoorwaarden ziet Avres als passende ketendoelstelling om binnen 4 jaar 70 % van zowel de nieuwe instroom van statushouders, als alle statushouders die korter dan 5 jaar een uitkering ontvangen (vanaf 1 januari 2015), uit te laten stromen richting werk, dan wel hen te laten participeren op het hoogst mogelijke niveau.

Om deze ketendoelstelling te kunnen realiseren zal Avres ook maatregelen treffen om de schuldenproblematiek bij statushouders te verminderen.

4.6. Opgave 6: ketendoelstelling “complexe schuldenproblematiek verminderen”

In de nieuwe Wet inburgering wordt van gemeenten verwacht dat zij de mensen die moeten inburgeren meer gaan ontzorgen op het gebied van financiën. Ook de overgang van beschermd wonen naar beschermd thuis in het kader van de wijziging van WMO, brengt met zich mee dat gemeenten inwoners vaker financieel moeten gaan ontzorgen: bij de overgang van een situatie van leefgeld naar een uitkering liggen schulden immers al vlug op de loer.

Daarnaast constateert Avres al langere tijd een trend dat het aantal situaties, waarbij een complexe schuldenproblematiek speelt, toeneemt.

Een dergelijke situatie brengt voor deze groep inwoners (extra) stress en onzekerheid met zich mee, terwijl er daarnaast vaak nog problemen op andere leefgebieden spelen. Avres tracht in dergelijke situaties de financiële problemen te stabiliseren of een oplossingsrichting voor de schuldenproblematiek aan te bieden.

Waar nodig biedt Avres (ook nog) nazorg om in de toekomst schuldenvrij te kunnen blijven. Avres doet dit - met name indien er sprake is van achterliggende (complexe) problematiek - in samenwerking met andere hulpverleners uit het sociale domein of met het netwerk dat bij de betreffende inwoner betrokken is. Ook schulden voorkomen is een ketendoelstelling. De inzet van instrumenten die Avres hanteert - schulddienstverlening, budgetbeheer en budgettrainingen - helpen daarbij. Maar het ordenen van de administratie en praktische coaching - hoe bijvoorbeeld om te gaan met een telefoonabonnement - zijn ook van belang. Deze activiteiten worden echter niet verricht door Avres. Thuisadministratie-organisaties zoals Humanitas, Samendoen, Schuldhulpmaatje en de Stichting Obaf bieden als ketenpartners deze gewenste ondersteuning.

De aanpak of schulden of het verbeteren/ondersteunen van iemand financiële zelfredzaamheid is onderdeel van een totale aanpak om mensen weer op de rit te krijgen. Deze aanpak moet het beroep op bijzondere bijstand voor de kosten van bewindvoering uiteindelijk ook verminderen.

Om te voorkomen dat inwoners (verder) in een schuldensituatie terecht komen en om hen te

ondersteunen bij het oplossen van hun schulden zet Avres vanaf 2020/2021 specifiek in op de volgende maatregelen/instrumenten:

1. Meer inzet op preventie. Avres intensificeert haar dienstverlening op basis van signaalgerichte sturing (bijvoorbeeld naar aanleiding van meldingen huurachterstand ontvangen van woningbouwcorporaties of van het Centraal administratiekantoor (CAK) over achterstanden in de betaling van ziektekostenverzekering). Aan (het ontstaan van dergelijke) schulden ligt vaak een meervoudige problematiek ten grondslag. Het is daarmee een verantwoordelijkheid van iedere professional binnen het sociale domein om te signaleren en vervolgens door te verwijzen. Met betrekking tot vroegsignalering werkt Avres dan ook nauw samen met diverse (keten)partners, waaronder de sociale teams in de regio. Met de extra middelen die vanuit het Rijk beschikbaar zijn gesteld om de schuldenproblematiek bij inwoners beter te kunnen beheersen, zijn inmiddels vroegsignaleringsprojecten gestart in samenwerking met woningcorporaties en vluchtelingenwerk. Bij ontvangen signalen worden inwoners proactief door hen en Avres benaderd.
2. Ontwikkeling budgettrainingen specifiek voor de doelgroepen Sociale Werkvoorziening en licht verstandelijk beperkten. Avres is voornemens om in 2021 haar financiële dienstverlening uit te breiden met “budgetbeheer licht” voor inwoners uit deze doelgroepen die nog geen schulden hebben, maar wel risico's lopen.
3. Avres heeft als doelstelling om in 2021 de schulddienstverlening voor ondernemers uit te gaan breiden.

4.7. Opgave 7: langetermijnvisie op locaties en samenwerking met dagbesteding

De doelgroep met een arbeidsbeperking die al jarenlang in de sociale werkvoorziening werkt, wordt steeds ouder en neemt in omvang langzaam af. Om hier op in te kunnen spelen is Avres verhuisd naar de Lingeloods (Gorinchem), Sociaal Lokaal Leerdam en wordt kwekerij de Landsinghof in Giessenburg verbouwd. Naast deze fysieke aanpassingen op en van de werklocaties, wordt steeds meer ingezet op onder andere beweeg- en leefstijlprogramma's en trainingen ter voorbereiding op pensionering. Daarnaast zijn deze (nieuwe) locaties aantrekkelijk

voor een bredere doelgroep: van dagbesteding tot aan de fase van “dichtbij naar werk”. Een speerpunt in 2021 is om binnen de locaties Lingeloods, Sociaal Lokaal Leerdam en de Landsinghof een werkomgeving te creëren waar veel werk van verschillende niveaus dicht bij elkaar is georganiseerd. Hierdoor kan doorontwikkeling en groei van inwoners (onder andere door (gezamenlijke) trainingen) maximaal gestimuleerd worden. Het streven is een doorlopende leerlijn.

De nieuwe locaties van Avres biedt een groot aantal inwoners met een arbeidsbeperking een passende werkplek, maar niet aan iedereen. Voor de inwoners met een grotere arbeidsbeperking is arbeidsmatige dagbesteding soms een beter alternatief. Avres werkt in dat kader intensief samen met bijvoorbeeld Syndion. Op deze wijze kunnen inwoners die meer op hun plek zijn met een begeleiding vanuit Syndion op hun locaties terecht en omgekeerd. Door dergelijke samenwerkingsverbanden kan Avres met haar partners meer “labelloze” voorzieningen creëren. Een bijkomende doelstelling daarbij is dat de hierboven genoemde samenwerking naar verwachting een efficiencyvoordeel op kan leveren, zowel voor wat betreft de inzet van middelen uit de Participatiebudget (beschut werk), als de inzet van WMO-middelen (arbeidsmatige dagbesteding). In 2020/2021 werken we de samenwerkingsmogelijkheden en de financiering van “labelloze” voorzieningen samen met onze partners en de gemeenten verder uit, zodat er in het jaarplan van 2022 een inhoudelijk en financieel meerjarenperspectief op de samenwerking in het kader van werken met een arbeidsbeperking en arbeidsmatige dagbesteding kan worden gepresenteerd.

Er zijn vanwege verschillende wettelijke regelingen en financieringsstromen nog (te) veel inwoners uit een bepaalde categorie die slechts gebruik kunnen maken van werkplekken/instrumenten die alleen voor die betreffende doelgroep beschikbaar zijn. De doelgroepen bevinden zich qua problematiek evenwel vaak heel dicht bij elkaar. Bovendien is het gezamenlijk organiseren van faciliteiten voor deze doelgroepen ook veel effectiever en efficiënter. Avres gaat in 2021 dan ook de mogelijkheden tot verdergaande samenwerking met het UWV onderzoeken, voor de inwoners die een uitkering (bijvoorbeeld WAO, WIA of Wajong) vanuit deze ketenpartner ontvangen.

4.8. Opgave 8: passend werk voor alle inwoners met een arbeidsbeperking

Naast de mensen met een arbeidsbeperking die “intern” werken heeft de afgelopen jaren flink geïnvesteerd in de dienstverlening en ondersteuning voor de inwoners in de regio met een arbeidsbeperking die extern kunnen werken. Zo is er een aanpak ontwikkeld voor Pro/Vso leerlingen en zelfmelders met een indicatie baanafpraak, en zijn inwoners met een indicatie Nieuw Beschut geplaatst op werkplekken met intensieve begeleiding.

Tegelijkertijd is echter geconstateerd dat nog ruim 170 inwoners met een indicatie baanafpraak nu nog niet opgepakt worden omdat zij niet in beeld zijn. Zij hebben wellicht een partner die voldoende inkomsten uit arbeid heeft, hebben inmiddels recht op een andere uitkering, of zij hebben een baan gevonden waarbij geen beroep op ondersteuning en of begeleiding noodzakelijk is.

Hoewel de begeleiding/ondersteuning van de doelgroep met een indicatie baanafpraak op zich geen wettelijke taak is, is dit wel gewenst om twee redenen:

- A. Werkgevers worden gefaciliteerd om invulling te geven aan de baanafpraak (= het aantal mensen met een beperking dat door werkgevers op een reguliere baan geplaatst moet worden zoals afgesproken in het sociaal akkoord van 2015.)
- B. Er wordt tegemoetgekomen aan de wens van de gemeenten om meer mensen te plaatsen op een garantiebaan.

Wanneer deze doelgroep niet wordt benaderd, zal het potentieel van mensen dat op een garantiebaan is geplaatst afnemen, omdat mensen die nu onder de Wet sociale werkvoorziening vallen, steeds ouder worden en in de toekomst niet altijd het werk – dat zij nu op detachingsbasis bij werkgevers verrichten – kunnen behouden. Het aantal mensen dat op een garantiebaan werkt of geplaatst kan worden neemt snel af als er alleen geput wordt uit de steeds ouder wordende groep SW medewerkers.

4.9. Opgave 9: specifieke gebiedsgerichte inzet

Specifieke inzet op concentratiegebieden
Zowel in Gorinchem, als in Vijfheerenlanden (Leerdam en Vianen) zien we wijken/buurtten waar een hoge concentratie van inwoners met een uitkering is. Avres gaat voor de ondersteuning en dienstverlening in

deze wijken – onder regie van de gemeenten en in samenwerking met partner-organisaties die daar aanwezig zijn – werken aan/met een doelgerichte gecoördineerde aanpak, waarbij ook wordt aangesloten bij wat er in deze wijken al wordt georganiseerd. Onderdeel van deze specifieke aanpak zal onder meer een groepsgewijze benadering zijn, waarbij verschillende aandachts-/leefgebieden, zoals projecten op het gebied van gezondheid en arbeidstoeleiding, worden gecombineerd. Deze aanpak wordt breed uitgerold, omdat inwoners uit deze wijken/buurtten die geen beroep doen op een uitkering vanuit Avres vaak toch met dezelfde achterliggende problematiek worden geconfronteerd. Ook hier geldt dat deelname voor inwoners met een uitkering vanuit Avres met het oog op hun ontwikkeling en participatie – overeenkomstig de komende wijziging van de Participatiewet – niet vrijblijvend is.

Molenlanden: gebied voor gebied onder de loep
Molenlanden heeft niet echt gebieden waar een concentratie van inwoners met een uitkering zijn. Kenmerkend voor de gemeente Molenlanden is met name de uitgestrektheid van het gebied. Dit maakt het soms lastig voor inwoners om op een passende manier ondersteuning en dienstverlening te ontvangen. Sociale en culturele initiatieven en voorzieningen, werkgelegenheid en zorg zijn voorbeelden van ondersteuning die belemmerd kunnen worden omdat de (reis)afstand voor inwoners (met een laag inkomen) te groot kan zijn.

Avres heeft als specifieke doelstelling voor de gemeente Molenlanden om projecten/initiatieven en dienstverlening en ondersteuning (nog meer) gebiedsgericht te organiseren. Hierbij dienen reeds bestaande initiatieven als “Jij Bent in Beeld” – dat is gestart in Nieuw-Lekkerland – en de samenwerking tussen Avres en het “Huis van de Waard” in Ottoland als voorbeeld. Achtereenvolgens zal in samenwerking/afstemming met de gemeente per gebied worden beoordeeld welke dienstverlening en samenwerking het meest passend is.

4.10. Opgave 10: een antwoord op een mogelijke economische crisis

De dienstverlening van Avres richt zich wat betreft ontwikkeling vooral op de groep met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en ontwikkelpotentieel. Ook de (intensivering van) eerdergenoemde maatregelen/ opgaven spelen daar op in. Begin 2020 zijn er

nauwelijks nog mensen met een korte afstand tot de arbeidsmarkt in de bijstand en daalt de omvang het bestand. In een tijd van een economische crisis is dat anders. Dan zijn er veel mensen die wel zouden kunnen werken, maar die geen baan kunnen vinden. Om beter voorbereid te zijn op een toekomstige economische crisis treft Avres de volgende maatregelen:

- Participeren in het digitale platform WIJJI.NL.
Op deze site kunnen mensen een persoonlijk profiel aanmaken dat uitgaat van wie zij zijn, (op basis van) hun vaardigheden en competenties; veel meer derhalve dan alleen de feiten uit hun CV. Zo komen deze mensen op een andere manier in de “etalage” te staan voor werkgevers en kan een werkgever ook voor iemand kiezen die op grond van vaardigheden en competenties bij hem past, in plaats van de werkervaring uit het (juiste) CV. Mensen worden bij hun zoektocht naar werk vanuit dit platform op afstand ondersteund. Het platform is ook een passende en efficiënte manier van solliciteren voor mensen die van baan naar baan willen.
- Omschooltrajecten richting branches waar voldoende werk voorhanden is via het ambachtscollege en andere projecten uit de Doe-agenda.
- Extra ondersteuning op het gebied van schulddienstverlening aan ondernemers.
Ondernemers zijn een meer complexe doelgroep die een specifieke expertise vragen. Op deze wijze kan wellicht een faillissement worden voorkomen en werk worden behouden.

Initiatieven versterken elkaar ook. Mensen kunnen bijvoorbeeld een profiel aanmaken op WIJJI terwijl ze tegelijkertijd deelnemen aan een traject bij het ambachtscollege.

Hoofdstuk 5

Relatie met de begroting

Zowel gemeenten, als Avres zijn vanuit het provinciale toezicht verplicht om in 2023 een sluitende begroting te presenteren, waarbij structurele lasten niet door incidentele baten worden gedekt. Op deze financiële uitdaging, met afnemende Rijksmiddelen, is een inhoudelijk antwoord noodzakelijk en gewenst, namelijk: een zo effectief en efficiënt mogelijk werkende samenwerking in het sociale domein. Om daarvoor onderbouwde uitgewerkte plannen te hebben, is het van belang om zo snel mogelijk te beginnen met het formuleren van een (nieuwe) inhoudelijke koers op een aantal onderwerpen. Dat is wat Avres met de 10 opgaven uit hoofdstuk 4 beoogd. Door eind 2021 onder meer een verdergaande ketensamenwerking tot stand te hebben gebracht, de eigen dienstverlening geoptimaliseerd te hebben, concreet samen te werken met dagbestedingsorganisaties, labelloos en gebiedsgericht te werken en voorbereid te zijn op een economische crisis, kan vervolgens naar aanleiding van de bereikte resultaten en opgedane ervaringen ook meer inhoudelijk worden gediscussieerd over de wijze waarop tot een structureel sluitende begroting in 2023 kan worden gekomen. De evaluatie van de uitvoering die Avres in september 2020 zal uitbrengen zal ook bouwstenen bevatten over te maken keuzes.

Desondanks blijft het voorgaande een grote uitdaging. Een aantal aspecten is daarbij nog van belang, die overigens in het gehele brede sociale domein spelen. In de eerste plaats is zichtbaar dat de doelgroep met complexe problemen (verder) toeneemt. Bovendien wordt door aangescherpte wetgeving nog altijd (steeds) meer van de gemeenten gevraagd. Tenslotte

moet worden geconstateerd dat de uitbreiding van de taken bij de gemeenten niet gepaard is gegaan met een evenredige compensatie aan financiële middelen vanuit het Rijk; integendeel zelfs.

Op weg naar een sluitende begroting zullen er in de toekomst dan ook wellicht keuzes moeten worden gemaakt. Daarbij moet overigens worden gerealiseerd dat bezuinigingen op een bepaald beleidsveld zouden kunnen leiden tot (stijging van) kosten op een ander beleidsveld.

Avres ziet nog steeds mogelijkheden om meer mensen op betaald werk te plaatsen en projecten op het gebied van participatie en arbeidstoeleiding te ontwikkelen en te financieren als gemeenten bijvoorbeeld meer gebruik maken van het instrument “Social Return” bij aankoop en aanbestedingen.

In het kader van de doorontwikkeling van het regionale arbeidsmarktbeleid heeft Avres voor twee jaar (2020/2021) een accountmanager aangetrokken die zich specifiek zal gaan richten op de doorontwikkeling van het instrument “Social Return”. De verkregen middelen uit “Social Return” kunnen een enorme bijdrage leveren aan de eerder in dit geformuleerde ketendoelstellingen en de inzet en doorontwikkeling van aantal instrumenten die Avres inzet ten behoeve van de verschillende doelgroepen.

Een belangrijke randvoorwaarde hierbij is wel dat de gemeenten ook in 2020/2021 stevig in zetten op het aspect “Social Return” bij de uitvoering van hun aanbestedings- en inkoopbeleid en de invulling van de paragraaf Social Return bij aanbestedingen en inkoop afstemmen met Avres.

Bijlage 1

Minima-regelingen

Collectieve zorgverzekering

De collectieve zorgverzekering is voor inwoners met een inkomen tot 120 % van de toepasselijke bijstandsnorm en er geldt een vermogensgrens. De voordelen van de collectieve zorgverzekering zijn:

- Extra lage premie voor de basisverzekering en aanvullende verzekering (collectiviteitskorting).
- Een ruim vergoedingstelsel, o.a. brillen, fysiotherapie, tandarts en (onder voorwaarden) een vergoeding van de eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen.
- De mogelijkheid om het eigen risico mee te verzekeren.
- Naturapolis. De rekeningen gaan rechtstreek naar de zorgverzekeraar.
- Iedereen kan meedoen, ongeacht zijn of haar gezondheidssituatie.

Chronische ziekte of beperking

Inwoners met een chronische ziekte of een beperking zijn vaak (extra) veel geld kwijt aan vervoer, aanpassingen en bijkomende kosten. De toeslag voor inwoners met een chronische ziekte of beperking bedraagt € 350,- per jaar. Ook hier geldt een inkomensgrens van 120% van de toepasselijke bijstandsnorm en een vermogensgrens. Avres voert deze regeling voor de deelnemende gemeenten aan de gemeenschappelijke regeling in mandaat uit. Deze regeling wordt door de gemeenten betaald uit het WMO-budget, maar is uiteraard wel opgenomen in de Avres begroting.

Individuele inkomenstoeslag

De individuele inkomenstoeslag betreft een (jaarlijkse) financiële bijdrage voor inwoners:

- tussen de 21 jaar en de pensioengerechtigde leeftijd
- die de afgelopen 3 jaar een inkomen hebben gehad dat gemiddeld niet hoger was dan 120% van de toepasselijke bijstandsnorm
- die niet meer geld hebben dan de vermogensnorm en
- geen zicht hebben op een hoger inkomen.

De hoogte van deze toeslag bedraagt:

Voor een alleenstaande: € 350,-

Voor een alleenstaande ouder: € 450,-

Voor een echtpaar of samenwonenden: € 500,-

Sport, cultuur en onderwijs

Op het gebied van sport, cultuur en onderwijs zijn er twee regelingen.

De eerste regeling is het regionaal declaratiefonds voor volwassenen. Hier kunnen inwoners met een inkomen tot 120 % van de toepasselijke bijstandsnorm en die niet over een vermogen beschikken dat hoger is dan de bij de norm behorende vermogensgrens, een bijdrage aanvragen voor activiteiten in het kader van cultuur, sport en onderwijs. De vergoeding kan onder meer gebruikt worden voor: een lidmaatschap bij de bibliotheek, de contributie voor een sportclub, cursusgeld, een abonnement op een krant of tijdschrift, een museumjaarkaart, de aanschaf van sportkleding en -materiaal, theaterbezoek, een zwemabonnement en/of zwemlessen. Voor volwassenen bedraagt de tegemoetkoming € 116 per jaar.

De tweede regeling is het regionaal declaratiefonds voor kinderen (4 tot 18 jaar). Voor kinderen kan een aanvraag op het gebied van sport, cultuur of onderwijs gedaan worden bij de Stichting Leergeld, die deze regeling voor Avres uitvoert. Kinderen kunnen door de bijdrage vanuit de Stichting Leergeld bijvoorbeeld meegaan op schoolreis, gaan sporten of op muziekles. Bij de eerste aanvraag vanuit een gezin vindt er vanuit Leergeld een gesprek plaats bij het gezin thuis. Leergeld verricht zelf de betalingen voor het kind richting verenigingen, winkels en school. Op deze wijze is namelijk gewaarborgd dat de ontvangen bijdrage daadwerkelijk ten gunste van het kind wordt besteed. Ook bij de uitvoering van deze regeling geldt een inkomensgrens van 120% van de toepasselijke bijstandsnorm en dat het vermogen niet hoger mag zijn dan de bij de norm behorende vermogensgrens.

Regeling duurzame gebruiksgoederen voor gezinnen

Een bijdrage voor gezinnen met kinderen die een inkomen hebben dat gedurende een periode van 5 jaar niet hoger was dan 120 % van de toepasselijke bijstandsnorm en waarbij het vermogen niet hoger is dan de bij de norm behorende vermogensgrens. De regeling is bedoeld voor de aanschaf, vervanging of reparatie van duurzame gebruiksgoederen. Slechts de werkelijk gemaakte kosten worden vergoed. Het maximale vergoeding bedraagt € 400,-- en kan een keer per vijf jaar worden aangevraagd.

Speciale regelingen

1. Bijzondere bijstand is er voor mensen met een laag inkomen die vanwege bijzondere persoonlijke omstandigheden kosten moeten maken, die niet vanuit hun inkomen of uitkering of vermogen betaald kunnen worden.
2. Specifieke vergoeding van de kosten voor kinderopvang op grond van een sociaal medische indicatie

Bijlage 2

De dienstverlening van Avres: beschrijving van de professionals

Participatiecoach

Een participatiecoach begeleidt en coacht ongeveer 100 inwoners met een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt. Deze begeleiding heeft als doel zoveel mogelijk inwoners werkfit te maken. Veel van hen hebben complexe en meervoudige problemen.

De participatiecoach heeft een belangrijke signaleringsfunctie voor deze problemen. Zijn taak is vervolgens om te kijken hoe problemen beheersbaar kunnen worden gemaakt en op welke wijze het participatieniveau / -vermogen in de samenleving kan worden verhoogd.

De samenstelling van en de achterliggende problematiek van deze groep inwoners is divers: van geïsoleerd en zorgmijder, tot inwoners met alleen een grote afstand tot de arbeidsmarkt die met hulp en ondersteuning zich toch nog kunnen ontwikkelen.

De participatiecoach beweegt de inwoners de juiste stappen in hun leven te nemen/te zetten op weg naar meer (economische) zelfstandigheid en/of participatie in de samenleving. De participatiecoaches spreken de inwoners in principe op een locatie in de gemeente waar ze wonen. Zij brengen (samen met andere professionals in de sociale teams) de situatie op verschillende leefgebieden in kaart en er worden ondersteunende analyse-instrumenten ingezet om meer inzicht te krijgen in kansen, talenten en mogelijkheden. Ook wordt er beoordeeld welk activeringstraject of toeleidingstraject richting werk het beste past. Zo maken de participatiecoaches die werkzaam zijn voor de gemeente Molenlanden bijvoorbeeld veel gebruik van het project "Jij bent in beeld" en worden er in alle gemeenten instrumenten ingezet als de talentscan en de praktijkobservatie.

Matchmaker

De matchmaker bezoekt jongeren zonder startkwalificatie, die langer dan een jaar van school zijn en geen (zelfstandig) inkomen hebben. De matchmaker gaat actief (outreaching) op zoek naar

minder redzame jongeren tussen de 16-27 jaar. Dit gebeurt zoveel mogelijk via een persoonlijke benadering. Voor het merendeel van deze jongeren geldt dat ze veelal kwetsbaar zijn en de weg naar instanties en organisaties (voor hulp en ondersteuning) vaak niet kennen (of schuwen). Het is belangrijk om naast hen te staan, vertrouwen bij hen op te bouwen en maatwerk te bieden.

De matchmaker helpt met het in kaart brengen van kansen en mogelijkheden van de jongere en ondersteunt hen bij een traject richting onderwijs of een (leer)werkplek. De matchmaker werkt intensief samen met het Regionale Meld- en Coördinatiepunt voortijdig schoolverlaten (RMC) bij de begeleiding van deze jongeren.

Jobcoach extern

De caseload van de jobcoach is in omvang geringer dan die van de participatiecoach. Afhankelijk van de behoefte aan begeleiding bedraagt deze tussen de 30 en 60 inwoners. De jobcoach begeleidt zowel inwoners die de stap richting werk kunnen maken, als hen die (met geringe ondersteuning) al aan het werk zijn. Deze begeleiding is erop gericht hen betaald werk te laten uitvoeren en indien dit gelukt is hen verder te ontwikkelen op de werkplek zodat zij steeds minder afhankelijk worden van Avres. Voor een deel bestaat deze groep uit inwoners met een arbeidsbeperking. Alle inwoners die worden ondersteund door een jobcoach hebben gedurende langere tijd begeleiding nodig om aan het werk te komen of te blijven. Vaak hebben de inwoners uit dit deel van de doelgroep al lopende contacten met (andere) ketenorganisaties - zoals MEE en de GGZ -, bijvoorbeeld als de thuissituatie voor hen (te) belemmerend is om aan het werk blijven (zelfredzaamheid) of als er sprake is van een behandeling van psychische klachten.

Een ander deel van deze groep inwoners die door de jobcoaches wordt begeleid, betreft jongeren afkomstig uit het Pro/Vso-onderwijs. Voor deze jongeren verandert

er bij het ouder worden veel: ze gaan zelfstandig wonen, ze gaan hun eigen geld verdienen en ze nemen steeds meer beslissingen zelf. Het merendeel van de jongeren in deze leeftijdscategorie leert dit vanzelf; soms met vallen en opstaan en vaak met ondersteuning van ouders en vrienden. Echter dit is niet voor alle jongeren vanzelfsprekend. Voor jongeren vanuit het Pro/Vso-onderwijs is bekend dat zij extra ondersteuning nodig hebben bij de overgang van jongvolwassenheid naar volwassenheid. Deze jongeren zijn met name kwetsbaar omdat ze op een of meer leefdomeinen problemen hebben en bij de hantering daarvan ook ondersteuning ontvangen van ketenpartners. Het gaat dan vooral om de leefgebieden leren, werken, sociale relaties en zelfredzaamheid.

Om inwoners toe te leiden richting de arbeidsmarkt, maken de jobcoaches gebruik van interne en externe ontwikkelplekken. Op deze ontwikkelplekken kunnen inwoners de laatste stappen zetten richting een reguliere baan. Er zijn drie mogelijkheden:

- externe ontwikkelplekken bij onder andere Tremco Illbruck, Stichting Behouden Vaart, Montapacking en Attema, en vanaf halverwege 2020 bij de kringloopwinkel “t Goed” in Gorinchem.
- interne ontwikkelplekken: bij kwekerij de Landsinghof, in de Lingeloods, bij Sociaal Lokaal Leerdam en in de uitvoering van schoonmaak- en groenvoorzieningswerkzaamheden.
- verschillende projecten/plekken in de verschillende gemeenten waar mensen uitstekend geplaatst kunnen worden. Denk daarbij aan de kringloopwinkels.

Uiteraard is maatwerk bij de plaatsing van inwoners op ontwikkelplekken van groot belang. Indien bij een bedrijf een ontwikkelplek kan worden gecreëerd die beter aansluit bij de talenten en mogelijkheden van een inwoner, vindt plaatsing daar plaats.

Accountmanager

De accountmanager gaat met “profielen” van werkzoekenden uit de bestanden op zoek naar passend werk bij werkgevers (in de regio). Daarbij vindt een intensieve afstemming van de werkzaamheden met de andere ketenpartner in het Werkgeversservicepunt plaats – het UWV –, bijvoorbeeld om dubbele benadering van/uitvraag bij bedrijven en ondernemers te voorkomen. De accountmanager werkt intensief samen met de jobcoaches om er voor te zorgen dat zoveel mogelijk inwoners op een passende baan terecht komen.

Uit onderzoek blijkt dat een goede werkrelatie tussen de accountmanagers van het werkgeversservicepunt en werkgevers een belangrijke rol speelt bij de afweging van een werkgever om een werkzoekende met een grote afstand tot de arbeidsmarkt of een arbeidsbeperking ook daadwerkelijk in dienst te nemen. Het is dan ook van groot belang dat de accountmanager investeert in het onderhouden van de werkrelatie met ondernemers, zodat verwachtingen over en weer herkenbaar en transparant zijn.

Jobcoach intern

De interne jobcoach van Avres begeleidt de inwoners met een arbeidsbeperking die op de interne locaties van Avres werkzaam zijn: bij Sociaal Lokaal in Leerdam, in de Lingeloods in Gorinchem en bij kwekerij De Landsinghof in Giessenburg. Zij begeleiden deze inwoners in hun persoonlijke ontwikkeling en ontwikkeling in het werk en zijn daarbij verantwoordelijk voor het creëren van de juiste randvoorwaarden. Persoonlijke ontwikkeling wordt door Avres breed gedefinieerd: het beslaat het spectrum van het aanleren van vak- en werknemersvaardigheden tot taalonderwijs, gezondheidsvoorlichting en vitaliteit. De ontwikkeling van werkgerelateerde vaardigheden heeft als doel inwoners zo te ontwikkelen zodat zij complexer werk kunnen uitvoeren en/ of minder begeleiding nodig hebben. Tegelijkertijd heeft de jobcoach een werkgeversrol richting deze inwoners die een dienstbetrekking bij Avres hebben. De jobcoach biedt onder andere (in overleg met een werkleider) begeleiding bij verzuim en levert een bijdrage bij het bespreken van het functioneren en de beoordeling van de medewerker. De interne jobcoach kent het persoonlijk netwerk van de medewerker (familie en begeleiders) en stemt belangrijke signalen met hen af.

Team inkomen

De medewerkers van het team Inkomen zijn verantwoordelijk voor de verstrekking van uitkeringen en overige inkomensondersteunende voorzieningen. Zij beoordelen het recht op uitkering, passen de uitkeringsnormen aan bij gewijzigde leefomstandigheden van de inwoner, verrichten de uitbetalingen, verrekenen inkomsten, doen fraudeonderzoeken en handhaven hierop, en vorderen eventueel teveel en/of ten onrechte uitbetaalde uitkeringen terug.

Voor klanten is het team bereikbaar via het klantcontact centrum. Mocht er bezwaar gemaakt worden tegen beslissingen dan is er de afdeling bezwaar en beroep. Regelingen worden zoveel mogelijk automatisch toegekend en de toegang tot aanvragen is digitaal en laagdrempelig.

Bijlage 3

Beleidsplan schulddienstverlening 2021

Het beleidsplan schulddienstverlening is een wettelijke verplichting en met deze bijlage is aan deze wettelijke verplichting voldaan.

Avres voert de schulddienstverlening uit voor alle inwoners van Gorinchem, Molenlanden en Vijfheerenlanden en werkt hierin nauw samen met de sociale partners.

MISSIE EN VISIE

Missie: Zoveel mogelijk burgers in onze regio AV zijn financieel zelfredzaam

De inzet op financiële zelfredzaamheid is in het kader van participatie van groot belang. Inwoners worden tekort gedaan als zaken voor hen worden overgenomen in plaats van dat zij hierin worden ondersteund. Door in te zetten op zelfredzaamheid kunnen mensen leren te participeren en wordt de kans op het ontstaan van (nieuwe) schulden verkleind.

Visie: Inzet op preventie, vroegsignalering, aanpak schulden en nazorg in samenwerking met sociale partners

Avres ondersteunt mensen samen met haar maatschappelijke partners in het vinden van een duurzame oplossing voor financiële problemen en bij het vinden van een oplossing bij de oorzaken hiervan. In de ondersteuning wordt rekening gehouden met de effecten van stress op gedrag en wordt waar nodig en waar mogelijk ingezet op gedragsverandering.

SPEERPUNTEN EN DOELSTELLINGEN 2021

Voorkomen dat kwetsbare inwoners in de schulden raken: Uitbreiding financiële dienstverlening met "budgetbeheer light". Dit betreft 6 maanden financieel beheer voor nieuwe statushouders; inwoners die te maken hebben met een life-event

waardoor zij tijdelijk niet in staat zijn om orde op zaken te stellen; en inwoners die niet in staat zijn om geheel zelfstandig financiën te beheren maar voor wie bewind een te zwaar instrument lijkt te zijn.

Zo vroeg mogelijk ondersteuning bieden bij (dreigende) financiële problemen: Inzet op oppakken signalen/Vroeg eropaf methodiek, in samenwerking met sociale partners. Grondslag voor het verwerken en oppakken van signalen is verankerd in de Wet gemeentelijke schulddienstverlening. Persoonsgegevens worden in dit kader verwerkt om te voorkomen dat mensen in financiële problemen raken. Deze activiteiten zijn nodig om deze doelstelling te bereiken.

Het bevorderen van eigen zelfredzaamheid: Inzet op vergroten financiële vaardigheden, ontwikkeling budgettrainingen specifiek ook voor doelgroep LVB/SW en statushouders (in samenwerking met Hogeschool Utrecht).

Het bevorderen van een duurzame oplossing voor financiële problemen: Inzet op stress-sensitieve dienstverlening/psycho-educatie en gedragsverandering.

Schulddienstverlening aan ZZP-ers: Avres heeft als doelstelling om in 2021 schulddienstverlening voor ondernemers te gaan organiseren. Toelating tot schulddienstverlening is nu enkel mogelijk voor ex-ondernemers. Bij de totstandkoming van de Wgs is het standpunt door de regering ingenomen dat zelfstandig ondernemers een beroep kunnen doen op het Besluit bijstand zelfstandigen (Bbz). Avres voert het Bbz voor de regio AV gemeenten uit. Er is

echter nu een groep ondernemers met een lopende onderneming die geen beroep kunnen doen op het Bbz.

Coulanter optreden als schuldeiser: Avres zal ten aanzien van haar eigen vorderingen de beslagvrije voet verhogen en de kwijtscheldingstermijn verkorten (niet voor fraudevorderingen).

WERKWIJZE

Algemeen: Avres voert de schulddienstverlening uit conform de gedragscodes en de richtlijnen van de Nederlandse vereniging van volkskrediet (NVVK). De uitvoering van de schulddienstverlening valt deels onder de reikwijdte van de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb). Tegen besluiten staat bezwaar en beroep open.

Schuldenproblematiek staat veelal niet op zichzelf. Om die reden wordt verbinding gelegd met andere beleidsterreinen zoals armoedebeleid en arbeidsmarkt en re-integratiebeleid. Avres streeft daarnaast naar een integrale aanpak tussen publiek en publiek-private organisaties. Er wordt nauw samengewerkt met onder andere woningcorporaties, banken, welzijnsorganisaties en thuisadministratie organisaties en daarnaast participeert Avres in de diverse sociale teams. Medewerkers van Avres, waaronder consultants schulddienstverlening, verrichten hun werkzaamheden op diverse locaties in de regio AV.

Tendens: mede door de intensivering van de samenwerking met sociale partners worden steeds meer enkelvoudige hulpvragen afgehandeld door het voorliggend veld. De schulddienstverlening van Avres richt zich met name op complexe hulpvragen (de inzet trajecten schulddienstverlening).

Preventie en vroegsignalering: Diverse onderzoeken tonen aan dat de inzet op preventie en vroegsignalering effectief is. Door in een vroeg stadium in te spelen op (dreigende) problemen kan erger worden voorkomen met een gunstig financieel en maatschappelijk effect tot gevolg. Samenwerking met andere partijen is hierbij essentieel. Het gezamenlijk inzetten op het benutten van signalen en het vergroten van financiële vaardigheden zijn de meest effectieve manier van het bestrijden van (dreigende) problematiek.

Preventie-instrumenten zijn onder andere de inzet op minimaregelingen, financiële educatie waaronder budgettraining, bieden van budgetbeheer, budgetadvies, de begeleiding richting re-integratie/betaald werk en het inzetten op kennisoverdracht. Met betrekking tot vroegsignalering werkt Avres nauw samen met diverse partners waaronder sociale teams op diverse locaties in de regio. Met de extra middelen van het Rijk zijn vroegsignaleringsprojecten gestart in samenwerking met woningcorporaties en Vluchtelingenwerk waarin in gezamenlijkheid inwoners proactief worden benaderd.

De uitvoering van de schulddienstverlening van Avres bestaat uit diverse mogelijke stappen/fases.

Toelating: Avres zet in op een brede toegankelijkheid van haar schulddienstverlening. Deze is beschikbaar voor alle inwoners van 18 jaar of ouder die problemen ervaren met financiën. Ook jongeren onder de 18 jaar kunnen bij Avres terecht. Zij worden ondersteund met informatie en advies.

Maatwerk: Er wordt maatwerk geleverd door de integrale schuldhulpverlening af te stemmen op de situatie van de inwoner. Deze situatie wordt onder meer bepaald door de mate van financiële zelfredzaamheid van de klant, de hoogte van het schuldenpakket, de motivatie en vaardigheden van de klant, het aantal schuldeisers en de aanwezigheid van psychosociale problematiek. De schulddienstverlener ondersteunt met het oplossen stabiliseren van schulden bij/van inwoners. De dienstverlening/ondersteuning start met een gesprek, waarin vooral de financiële situatie van de inwoner aan de orde komt, maar waarbij er ook nadrukkelijk aandacht is voor eventuele achterliggende oorzaken. Wanneer iemand naast schulddienstverlening ook hulp op andere leefgebieden nodig heeft en dit komt tijdens het gesprek naar voren, dan zorgt de schulddienstverlener dat deze inwoners worden toegeleid richting ondersteuning op deze andere gebieden. Bij hun werkzaamheden hebben de schulddienstverleners intensief contact met thuisadministratie-organisaties, die veel voorliggende werkzaamheden kunnen verrichten zoals het op orde brengen van de financiële administratie en - waar noodzakelijk in verband met de verbinding richting andere leefgebieden - met de sociale teams. Zelf concentreert de schulddienstverlener zich op het in kaart brengen van de schulden en het zoeken naar

een passende oplossing. Bij geringe schulden kan dit een budgetadvies zijn, ook kan een budgetcursus gevolgd worden die door Avres wordt georganiseerd of ondersteuning krijgen van de formulierenbrigade, die helpt bij het invullen van (digitale) formulieren en ook ondersteunt bij het ordenen van de financiële administratie. Bij meer complexe problematiek kan een minnelijk of een wettelijk traject worden opgestart

Wacht- en doorlooptijden: Na een verzoek tot schulddienstverlening heeft Avres maximaal vier weken de tijd om een eerste gesprek aan te gaan met de schuldenaar. In dit eerste gesprek wordt de hulpvraag vastgesteld. Voor crisissituaties geldt een maximale wachttijd van drie dagen. In het plan van aanpak dat naar aanleiding van de hulpvraag wordt opgesteld wordt inzicht gegeven in de te verwachten doorlooptijd. Getracht wordt om de doorlooptijd zo kort mogelijk te houden. Avres hanteert de NVVK-richtlijn om binnen een periode van 120 dagen een schuldregeling tot stand te brengen.

Weigering en beëindigingsgronden: Alleen met de inzet van de schuldenaar heeft een traject kans van slagen. Indien betrokkene zich niet houdt aan de gestelde voorwaarden kan uitsluiting of beëindiging van dienstverlening het gevolg zijn. Avres hanteert hiertoe beleidsregels waarin uitsluitingsgronden of gronden tot beëindiging zijn opgenomen. Uiteraard past Avres deze gronden alleen toe na zorgvuldige afweging. In de Wet gemeentelijke schulddienstverlening is verder bepaald dat schulddienstverlening kan worden geweigerd als de inwoner fraude heeft gepleegd die financiële benadeling van een bestuursorgaan tot gevolg heeft en de inwoner in verband daarmee onherroepelijk strafrechtelijk is veroordeeld of een onherroepelijke sanctie, die beoogt leed toe te voegen, is opgelegd.

Gezinnen met kinderen: Eén op de negen kinderen in Nederland groeit op in armoede. Stichting Leergeld AV voert namens Avres de minimaregelingen voor kinderen uit onder de 18 jaar. Avres heeft samen met stichting Leergeld AV als doel om zoveel mogelijk kinderen in de regio AV te laten participeren door de kosten te vergoeden voor sport-culturele en/of maatschappelijke activiteiten. De kosten worden rechtstreeks aan de vereniging, stichting of school vergoed. Ook kinderen uit gezinnen met ouders met een inkomen boven de norm maar met schulden kunnen voor deze regelingen in aanmerking komen.

Basisbankrekening: Het kunnen beschikken over een bankrekening is nodig om een goede start van schulddienstverlening mogelijk te maken. In sommige gevallen kunnen mensen geen rekening meer openen, een basisbankrekening kan dan uitkomst bieden. Avres kan inwoners in het kader van een traject verplichten om een dergelijke rekening af te sluiten. Het wettelijk recht op een basisbankrekening en de voorwaarden waar aan dient te worden voldaan, zijn in de Wet op het financieel toezicht opgenomen.

Breed moratorium: Het Besluit breed moratorium is een juridisch rechtsmiddel waarmee schuldeisers voor een termijn van maximaal zes maanden geen mogelijkheid hebben om invorderingsmaatregelen te treffen. Door middel van het moratorium ontstaat er ruimte voor de schulddienstverlener om de financiële situatie in kaart te brengen en een minnelijk traject tot stand te brengen. Een breed moratorium kan door Avres aan de hand van het indienen van een verzoekschrift worden aangevraagd bij de rechtbank.

Eigen bijdrage: De schulddienstverlening van Avres is op dit moment in principe kosteloos. Voor schuldbemiddelende activiteiten kan Avres een eigen bijdrage bij de schuldenaar in rekening brengen.

FINANCIËN

Schulddienstverlening wordt kosteloos aan inwoners aangeboden. Hiermee werpt Avres geen extra drempel op om schuldenproblematiek aan te pakken. Schulddienstverlening wordt gefinancierd uit het gemeentefonds.

KWALITEIT

Avres is een door de NVVK gecertificeerde organisatie en neemt hiertoe om de drie jaar een audit af. Zowel het lidmaatschap als de naleving van de gedragscodes worden als een kwaliteitsborg gezien.